

**”JOS VAIKKA MUUTAN RUOTSIIN TAI
EN TIIÄ, MEEN RUOTSALAISEN
KANSSA NAIMISIIN” – INSTÄLLNING
OCH MOTIVATION GENTEMOT ATT
LÄRA SIG SVENSKA HOS ELEVER I
SJÄTTE, SJUNDE, ÅTTONDE OCH
NIONDE ÅRSKURS**

Riikka Koskenranta

Magisteravhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

Hösten 2012

TIIVISTELMÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Riikka Koskenranta	
Otsake: "Jos vaikka muutan Ruotsiin, tai en tiä meen naimisiin ruotsalaisen kanssa" - inställning och motivation gentemot svenskinlärning hos elever i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs.	
Aine: ruotsin kieli	Pro gradu-tutkielma
Vuosi: 2012	Sivumäärä: 81+liite
<p>Tämän progradu-tutkielman tarkoituksena on selvittää, vaikuttaako ikä asennoitumiseen ja motivaatioon ruotsin kielen oppiainetta kohtaan. Lisäksi tarkastellaan muita motivaatioon vaikuttavia tekijöitä suhteessa eri luokka-asteiden oppilaiden motivaatioon.</p> <p>Tutkimusongelmaa tarkastellaan laadullisen poikkileikkaustutkimuksen näkökulmasta, käyttäen myös määrällistä otetta. Tutkimus on luonteeltaan deskriptiivinen; sen tarkoituksena ei siis ole pyrkiä yleistykseen vaan valottaa sitä, mitä tämä peruskoulun oppilaiden otanta kertoo oppilaiden suhteesta ruotsin kielen oppiaineeseen. Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, jossa on mukana piirustustehtävä. Vastaajat olivat isosta kaupungista Pohjois-Suomesta, kahdesta eri koulusta. Vastaajat olivat 6.-9. luokkalaisia, yhteensä 128 oppilasta.</p> <p>Aihetta taustoitetaan teoriaosiossa, joka on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäiseksi tarkastellaan ruotsin kielen historiaa ja kielen nykyasemaa suomalaisessa yhteiskunnassa ja kouluissa. Sen jälkeen nostetaan esille keskeisiä asioita motivaatiosta yleensä ja tarkemmin kieltenopiskelun motivaatiosta. Sitten tutustutaan ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta tehtyihin uusimpiin tutkimuksiin ja käydään läpi joitain kielten opiskelumotivaatioon vaikuttavia tekijöitä.</p> <p>Tutkielman tulosten mukaan enemmistö tämän otannan peruskouluoppilaista on positiivisesti asennoitunut ja motivoitunut ruotsin oppiainetta kohtaan ja enemmistöllä on selkeä kuva siitä, miksi ruotsia opiskellaan pakollisena oppiaineena Suomessa. Asennoituminen ja motivaatio ovat negatiivisimpia kahdeksannella luokalla. Asennoitumiseen ja motivaatioon vaikuttavat kohottavasti erityisesti ruotsinkieliset sukulaiset ja ystävät ja kokemus kielitaidon tarpeellisuudesta arjessa.</p> <p>Piirustuksista nousi esille kolme teemaa siitä, mitä oppilaille tulee mieleen ruotsalaisista, suomenruotsalaisista ja Ruotsista: kontaktin kautta opittu tieto, oppikirjoista opittu tieto ja ulkoapäin opittu tieto.</p>	
Avainsanat: ruotsin kieli, motivaatio, asennoituminen, motivaatioon vaikuttavat tekijät	
Kirjasto/Säilytyspaikka: Kielten laitos, Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja –	

INNEHÅLL

FÖRORD	9
1 INLEDNING	11
2 SVENSKAN I FINLAND	13
2.1 Historisk översikt	13
2.2 Svenskans offentliga status i dag	14
2.3 Svenskans i finska skolor - förr och nu	15
2.4 Diskussioner runt svenskans nödvändighet	17
3 OM MOTIVATION OCH SPRÅKINLÄRNING.....	20
3.1 Olika synsätt på språkinlärningsmotivation	21
3.1.1 Äldre synsätt.....	21
3.1.2 Demotivation och amotivation.....	22
3.2 Problem inom motivationsforskning.....	24
3.3 Motivation och inställning gentemot svenska i Finland	24
3.3.1 Språkprojekten i Finland.....	28
3.4 Definition av motivation och inställning i denna avhandling	29
4 FAKTORER SOM PÅVERKAR SPRÅKINLÄRNINGSMOTIVATION	31
4.1 Inre faktorer.....	32
4.1.1 Ålder.....	32
4.1.2 Attityder/inställning	34
4.1.3 Kön.....	36
4.2 Yttre faktorer.....	37
4.2.1 Läraren	37
4.2.2 Familj och släkt.....	38
4.2.3 Kompisar	39
5 MATERIAL OCH METOD.....	40

5.1	Problem och frågeställningar	40
5.2	Informeranter och datainsamling	41
5.3	Enkät	42
5.4	Analysmetoder	44
5.4.1	Analysteman.....	46
6	RESULTAT.....	48
6.1	Inställning relaterad till svenska som skolämne	48
6.1.1	Jag tycker om att lära mig svenska	49
6.1.2	Det är viktigt att lära sig svenska	52
6.1.3	Att studera svenska är	54
6.1.4	Föräldrarnas och kompisarnas inställning.....	57
6.2	Motivation relaterad till svenska som skolämne.....	60
6.2.1	Svenskspråkiga släktingar och kompisar	62
6.2.2	Frivilligt inläring.....	62
6.3	Motivation relaterad till framtiden.....	65
6.4	Inställning relaterad till kulturmöten	67
6.4.1	Teckningen.....	67
6	SAMMANFATTANDE DISKUSSION.....	73
7	AVSLUTNING	76
	LITTERATUR	78
	BILAGA.....	82

FÖRORD

Det inte vanligt att ha förord med i magisterarbete, men i detta fall känns det som ändamålsenligt.

Jag började utarbeta denna avhandling strax efter att ha skrivit pro seminariet i 2006. Sedan detta har jag så småningom arbetat med ämnet genom att läsa litteratur, göra enkäten och med att utföra datainsamlingen. I 2006 fanns det inte så mycket nya undersökningar gjort inom detta ämne i Finland men under arbetets lopp har en del pågått i forskning av motivation och inställning gentemot svenska i Finland. I 2011, när jag så småningom började arbeta med avhandlingen mer aktivt, fick jag inspiration av all de nya undersökningarna runt samma teman. Lyckligtvis hade ingen forskat i detta ämne från samma synvinkel som jag gör i denna undersökning, utan jag kunde fortsätta med ämnet och förhoppningsvis erbjuder min undersökning en ny synvinkel på motivation och inställning gentemot svenska som skolämne i Finland

För att jag har kommit så här långt måste jag tacka min handledare Åsa Palviainen för inspirerande forskning gjort inom svenska i Finland samt genuin och varm handledning. Som viktigaste vill jag tacka min mamma för all stöd och för en språkpositiv och inspirerande hemmamiljö.

1 INLEDNING

Forskning i obligatoriska svenskans ställning och motivation för svenska i Finland har varit aktiv på 2000- och 2010-talet (se t.ex. Juurakko & Airola (red.) 2002, Tuokko, E 2009, Palviainen 2011, Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011). I Statsrådets berättelse (2006) konstateras att kunskaper i svenska har försämrats och att kunskaper i B1-svenska är i allmänhet svaga. Denna berättelse ledde till att Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte våren 2011 en utvecklingsgrupp för att utvärdera ”omfattningen av undervisningen i svenska och undervisningsarrangemang på olika utbildningsstadier, att utreda olika alternativ för att arrangera undervisning i svenska i den grundläggande utbildningen och att presentera förslag för att förbättra undervisning i och inläring av svenska på alla utbildningsstadier” (Undervisnings- och kulturministeriet 2012, 11). Den 28 i juni 2012 fattade regeringen beslut om den nya timfördelningen i vilket ingår att från och med 1.8.2016 skall svenskan börjas i finska grundskolan redan i sjätte årskurs.

Denna undersökning syftar på att ta reda på om ålder påverkar grundskoleelevers motivation för att studera svenska som obligatoriskt ämne i skolan. Detta magisterarbete utgår således från hypotesen att åldern påverkar elevernas motivation och inställning gentemot att studera svenska som skolämne. I undersökningen granskas om elevernas motivation och inställning gentemot svenska skiljer sig mellan elever i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs. Därtill granskas om det utöver ålder finns andra faktorer som påverkar elevernas motivation. Till sist redogörs för vad är orsaken till viljan eller ovilligheten för att studera svenska. I undersökningen syftas således till att få svar på följande frågor:

1. Påverkar elevernas ålder deras inställning till att läsa svenska och i så fall *hur*?
2. Påverkar elevernas ålder deras motivation för att läsa svenska och i så fall *hur*?
3. Finns det andra faktorer som påverkar motivation och inställning och i så fall *vilka*?
4. *Varför* vill eleverna studera svenska eller *varför inte*?

För att undersöka motivation för och inställning gentemot svenska hos elever från sjätte till nionde årskurs, samt faktorer som påverkar dessa, används en enkät som huvudsakliga metod i denna undersökning. Förutom att fylla i en enkät får eleverna göra en teckning. I undersökningen används flera metoder, både i typ av material och i analys av data. Undersökningen är för det första en *kvalitativ tvärsnittsstudie* som analyseras med innehållsanalys. För det andra används också *kvalitativa drag* för tydligare representering av data. Material och metod presenteras närmare i kapitel 5. I denna magisteravhandling används två termen som är närbesläktade; *attityd* (i bakgrunden) och *inställning* (i resultat). Det är värt att notera att de två termen inte betyder samma sak. Jag ser dessa termer mer som synonymer till varandra och på grund av detta används båda termer för att beskriva samma sak, men i olika sammanhang (se vidare avsnitt 4.1.2).

Undersökningen består av tre delar. Först, i kapitel 2, tecknas bakgrunden till svenskan i Finland, språkförhållandena i Finland, den finländska språklagstiftningen, samt hur svenskans ställning i finska skolor har förändrats under de senaste årtionden. Dessutom presenteras de heta diskussionerna runt den obligatoriska svenskan som har pågått aktivt i media senaste åren. Därefter, i kapitel 3 och 4, presenteras ett urval teorier och sådant som stöder undersökningen samt till att definiera centrala begrepp. Där diskuteras begreppen motivation och inställning i allmänhet och därefter mer specifikt om språkinlärningsmotivation samt tidigare forskning runt motivation och inställning gentemot obligatorisk svenska i Finland. Kapitel 3 avslutas med en kort inblick om att använda teckningar som forskningsmetod. Därefter (i kapitel 4) presenteras faktorer som påverkar motivation. Dessa faktorer står i centrum av analys av data. Till sist presenteras den empiriska delen i undersökningen som består av tre delar: material och metod (kapitel 5), resultatdiskussion (kapitel 6) och sammanfattning (kapitel 7). Slutligen, i kapitel 8, slutas avhandlingen med att föra fram de viktigaste slutsatserna och att ge förslag till fortsatt undersökning.

2 SVENSKAN I FINLAND

Geber (2010, 7) betonar att svenskans ställning i det finska samhället och även som läroämne är i internationellt perspektiv sällsynt. Även Juurakko-Paavola och Palviainen (2011, 9) påpekar att situationen i Finland skiljer sig från andra tvåspråkiga nationer avsevärt med att båda språk, finska och svenska har officiellt status som nationalspråk och därmed har de båda en helt likvärdigt status också i lagstiftningen.

Enligt Sundell (2011, 8) är frågan om den obligatoriska svenskan komplicerad eftersom det saknas ett juridiskt samband mellan svenskans obligatorium i skolan och grundlagens garanti för samma språkliga rättigheter som för finskspråkiga. Geber (2010, 55) diskuterar den samma komplicerade juridiska synvinkel på följande sätt:

[s]pråklagen säger [...] inte att alla måste lära sig det andra inhemska språket redan i skolan, inte ens att alla anställda i offentlig tjänst måste kunna det. Den säger endast att medborgarna i tvåspråkiga ämbetsdistrikt samt inför domstol ha rätt att bli betjänade och utträta sina ärenden på sitt modersmål finska eller svenska, samt att samhällsservicen och inrättningarna i tvåspråkiga ämbetsdistrikt bör vara ordnad så att de kan göra det.

I detta kapitel förklaras den sällsynta rollen av svenska i finska samhället, samt som ett obligatoriskt ämne i finska skolor från 1800-talet ändå till situationen i dag.

2.1 Historisk översikt

Svenska språket och kultur har en lång historia i Finland. Svenskan var förvaltnings- och lagspråket i Finland då landet var en del av Sverige, dvs. från 1100-talet till 1809. När Finland införlivades med Ryssland, kvarstod svenskan som förvaltningspråk. Under ryska tiden togs finskan emellertid stegvis i bruk i det offentliga livet och bland annat universitetskretsar strävade medvetet efter att finska skulle bli det andra officiella språket och dessutom bytte många svenskspråkiga familjer svenskan till finska som hemspråk. (Justitieministeriet 2006, 11-12)

Enligt Geber (2010, 10) har attityderna i språkfrågan sitt ursprung i nationalromantiska drömmen om ”[...]en egen finsk nation på språklig grund”. På 1800-talet började man stärka och utveckla finskan och dess ställning (Geber 2010, 10) och från och med år

1863 började detta synas i offentliga dokument, dvs. lagar och offentliga kungörelser (Justitieministeriet 2006, 12).

År 1918 fick svenskan sitt namn *det andra inhemska språket* och t.o.m. i 1922, bara kort efter Finland hade vunnit självständighet, fastställdes i språklagen att svenska och finska är jämlika nationalspråk i Finland. (Geber 2010, 9-12) Så småningom, under 200 år, har svenskan i Finland förlorat sin ställning som det första språket till det andra inhemska språket i det offentliga livet.

2.2 Svenskans offentliga status i dag

I både Grundlagen (17§) och i språklagen (Kap 1 1§) fastställs det att Finlands nationalspråk är finska och svenska. Språklagen gäller både finska och svenska (Palviainen 2011, 20). Syftet med språklagen är att garantera samma språkliga rättigheter för alla finländare och det utgår från att varje ämbetsverk, m.a.o. anställda inom stat, kommun och andra offentliga sammanslutningar, skall ha personal med tillräckliga kunskaper i finska och svenska och även andra språk, för att kunna garantera att språkliga rättigheter förverkligas (Justitieministeriet 2006, 33). Språklagen är en allmänlag som fastställer miniminivån för den språkliga servicen. Palviainen (2011, 20) betonar att myndigheterna är skyldiga att förverkliga de språkliga rättigheterna och att det inte är individen som måste kräva dem. Dessutom konstateras det i lagen att "[m]yndigheterna har rätt att ge bättre språklig service än vad denna lag förutsätter" (Språklag 1 kap 3§). Palviainen (2011, 20-26) framför att för att kunna uppfylla syftet med språklagen har man vidare definierat de språkkunskaper som krävs av offentlig anställda i andra lagar, t.ex. i "språkkunskapslagen" (424/2003) och "patientlagen" (1992/785).

För tillämpandet av språklagen finns det skillnader mellan enspråkiga och tvåspråkiga kommuner. I tvåspråkiga kommuner har den enskilde full rätt att använda sitt språk såväl hos statliga som kommunala myndigheter. I enspråkiga kommuner (finska eller svenska) är kommunala myndigheter däremot skyldiga att ge service bara på majoritetens språk. Det är även värt att notera att språklagen berör bara statliga myndigheter och service på svenska i den privata sektorn, t.ex. banker, försäkringsbolag och privata lä-

karservice är inget lagstadgat krav. (Palviainen 2011, 22) Sundell (2011, 9) framför att Finland är ett tvåspråkigt land så länge som tillräckligt många medborgare behärskar både finska och svenska tillräckligt bra.

2.3 Svenskan i finska skolor - förr och nu

Svenskan var lärdomsskolornas allmänna undervisningsspråk ända fram till sekelskiftet 1900. Geber (2010, 27) poängterar att även i läroverket utgjorde svenskan i majoriteten av skolorna det längre och viktigare språket. Redan på 1930-talet föreslog en liten grupp finska riksdagsmän att det borde vara antingen valfritt att studera svenska eller att den även borde tas bort från tidsplanen (Geber 2010, 10-11, 53-54). På 1930-talet fick svenskan emellertid hålla sin ställning som det längre språket i läroverket. Vändpunkten i debatten om svenskans ställning i finska skolor tog plats på 1960-talet då man började ifrågasätta svenskans nödvändighet för den större allmänheten. Efter andra världskriget hade engelskan började så småningom fått en roll som världsspråk och detta påverkade beslutsfattarnas tankar om vad som ska läras i grundskolan (Geber 2010).

Den första gången som svenskans ställning debatterades i officiella sammanhang var vid skolreformen 1967-68 i vilken *det andra inhemska språket* infördes som ett obligatoriskt läroämne (Justitieministeriet 2006, 48). Utgångspunkten för detta beslut var att garantera tillräckliga, grundläggande kunskaper i svenska för hela befolkningen, kunskaper som krävs av tjänstemän (Palviainen 2011, 39). Ytterligare två tillfällen som den obligatoriska svenskans ställning har ifrågasatts i offentliga sammanhang var vid reformen av läroplanen (1990) samt vid reformen av studentexamen (2004) (Geber 2010, 7-8).

Även om syftet med den obligatoriska svenskan var att säkerställa tillräckliga kunskaper för att språklagen skall förverkligas, har svenskans ställning som skolämne dock försvagats konstant sedan 1970-talet, i avseendet till veckotimmar. Antalet årsveckotimmar var från 1968 fram till 1975 10,5 timmar. Mellan 1977-1993 minskade antalet årsveckotimmar till 9. (GLGU 2004) En betydande förändring i antalet veckotimmar ägde rum i 1993 då antalet veckotimmar i beslutet för timfördelningen blev 6 (Pohjala 2010, 3).

Nuförtiden varierar antalet veckotimmar enligt den valda lärokursen. B1-lärokursen har 6 veckotimmar och A1 har 16 veckotimmar. (GLGU 2004)

Grundutbildningen i Finland i dag är betonar viktigheten av språkkunskaper, vilket betyder att varje elev studerar åtminstone två språk, utöver modersmålet. Det ena av de två språken måste vara det andra inhemska språket (Justitieministeriet 2006, 48). Svenskan börjar i skolor vanligen på sjunde klass som B1-språk. I några städer och skolor är det möjligt att börja med svenskan redan på tredje klass, som A1-språk men det dock sällsynt att eleverna väljer svenska i stället för engelska. De senaste åren har drygt en procent av årskullen valt att studera den långa lärokursen i svenska (Pohjala 2010, 2). Mer allmänt är det att välja svenska på fjärde- eller femte klass, som A2-språk. I 2007 antalet de som valde svenska som A2-språk var 7,5 % av årskullen (Pohjala 2010, 2). Emellertid börjar den största delen (över 90 %) av årskullar svenskan i sjunde årskurs.

Svenskan är ett obligatoriskt skolämne inte bara i grundskolan utan också i yrkesskolan, gymnasiet, universitet och yrkeshögskolan. I den grundläggande yrkesutbildningen samt på institutnivån har det ställts krav på kunskaper i svenska sedan 1800-talet och undervisningen i det var relativt omfattande ändå till 1978 (Geber 2010, 45). I dagens yrkesskola omfattar de obligatoriska studierna i svenska (minst) en (1) studievecka, vilket motsvarar 20-30 undervisningstimmar. I gymnasieutbildning ingår 5 obligatoriska kurser i svenska. Kontrasten i omfattning jämfört med gymnasiestudier är alltså mycket stor. Palviainen (2011, 40) påpekar att förutom grundskolan, har antalet timmar minskat också i gymnasiet. På 1980-talet läste man sju obligatoriska kurser i svenska. Svenskan var också fram till 2004 ett obligatoriskt ämne även i studentexamen. Svenskan i högre utbildning diskuteras vidare i avsnitt 2.5.

Den fjärde och senaste gången svenskans ställning har varit på tapeten var när Henna Virkkunen var undervisningsminister 2007-2011 och i samband med planerade timfördelningsreformen ville tidigarelägga svenskinläring med ett år, dvs. att den skulle börja redan i sjätte årskurs. Hennes strid för tidigareläggning för svenskinläring förverkligades emellertid inte på grund av Centerns motstånd och det närmande riksdagsvalet. Frågan om tidigareläggning lämnades till den nya regeringen. Först ett och ett halvt år senare, den 28 juni 2012, fattade regeringen beslut om timfördelningsreformen. Den nya

timfördelningen innebär förnyelser bl.a. i språkprogrammet. Den blir mer mångsidigt genom att man erbjuder anordnare av undervisningsmöjligheten att ordna undervisning i A2- och B2-språk med hjälp av statens specialstöd. Undervisningen i B1-språk kommer att tidigareläggas, så att B1-språk inleds på sjätte årskurs (Undervisnings- och kulturministeriets pressmeddelande 2012). Även om inläring av svenska tidigareläggas, kommer antalet årsveckotimmar emellertid att förbli två (2). Bl.a. Tuokko (2008) rapporterar att lärarna anser att två årsveckotimmar inte räcker för att kunna uppnå en aktiv språkförståelse.

2.4 Diskussioner runt svenskans nödvändighet

Trots att svenskan har varit ett obligatoriskt skolämne i finska grundskolan sedan 1970-talet, och att man före detta studerade svenska även i folkskolan och läroverket, är svenskan det enda ämne som väcker konstant debatt om dess nytta. Begreppet ”tvångs-svenska”, ett ord lanserat av pressen i början av sjuttio-talet, lever starkt i medier i Finland. Wallin (2010) noterar att Helsingin Sanomat började skriva begreppet ”tvångs-svenska” utan citattecken i slutet av 2000-talet, vilket betyder att begreppet har befast sin position i vardagliga livet och att när man pratar om svenska som skolämne, pratar man alltid om det som ett tvång. Svenskan är emellertid det enda skolämne som samhället och den stora allmänheten beskriver som ett tvång, aldrig hör man om att pratas om ”tvångsmatematik”, ”tvångsmusik” eller ”tvångsengelska”. Många anser att det är onödigt att ha svenska som obligatoriskt ämne eftersom man anser att det inte är ett nödvändigt språk för den största delen av befolkningen. Geber (2010, 54) hävdar att den ökade invandringen och ryskans större inflytande i östra Finland också har fått folket att ifrågasätta nödvändigheten av att ha svenska som ett obligatoriskt skolämne och börjat se ryska som ett tänkbart alternativ till svenskan. Man har emellertid inte utfört en sådan undersökning, med ett tillräckligt stort urval av befolkningen, som skulle ge stöd för påståenden att den största delen av befolkningen i Finland inte skulle ha någon nytta av att ha lärt sig svenska.

För att kunna leva i den moderna världen behöver man ha goda internationella relationer till andra länder, och för detta behöver man språk. I Undervisnings- och kulturministe-

riets utredning konstateras att "[m]ångsidiga språk – och kommunikationsfärdigheter är av stor betydelse när man ser på individens möjligheter att fungera som en fullvärdig medlem av samhället inom olika livsområden, så som i arbetet, i skolan, i hobbyverksamhet och i medborgarverksamhet" (Undervisnings- och kulturministeriet 2012:9). Trots detta, ifrågasätter många varför man måste läsa svenska som ett obligatoriskt ämne i Finland. För det första att kunna svenska och att känna till svenskspråkiga kulturer är en del av finsk allmänbildning. Pohjala (2010, 1) diskuterar två orsaker till att man behöver kunskaper i svenska i Finland: för den första, svenskans officiella status i Finland och för det andra, samarbetet med Sverige och andra nordiska länder. I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (GLGU 2004) konstateras att syftet med undervisningen i svenska är att "[...]ge eleven färdigheter för växelverkan och samarbete med den svenskspråkiga befolkningen i vårt land och för nordiskt samarbete". Sverige är den tredje viktigaste handelspartner till Finland och för att uppehålla det nära samarbetet med Sverige behöver man kunskaper i svenska samt kännedom av den svenska kulturen (Pohjala 2010).

Palviainen (2011, 15-16) diskuterar den ovan nämnda nödvändigheten och presenterar de argument som oftast används i samband med debatten om vilka språk som man ska lära sig i finska skolor. Hon delar in dessa argument i två; nyttorelaterade argument och historisk/kulturella argument. Med nyttorelaterade argument hänvisar Palviainen (2011, 15-18) till två argument som i Finland ofta förekommer i diskussionen. För det första diskuterar man om man behöver svenska i Finland eller inte. Somliga anser att svenska är ett viktigt språk som man behöver i Finland och i yrkeslivet medan andra argumenterar att i vissa områden behöver man inte alls svenska och att det skulle vara nyttigare med att kunna ryska. Det andra nyttoargumentet enligt Palviainen (2011, 17) är argumenten om att "[...]svenska är vägen till Norden". Gällande detta argument, debatterar man över om det faktiskt behövs kunskaper i svenska i Norden eller om det räcker med engelska. Till historiska/kulturella argument listar Palviainen (2011, 18-19) "[...]nyttan av att lära sig svenska eftersom Finland har en lång historia samman med Sverige, att svenska språket är en del av Finlands kulturarv och att man genom språket kan lär känna den finlandssvenska (och sverigesvenska/nordiska) kulturen". För mer diskussion

runt nyttoaspekten se t.ex. Geber (2010), Green-Vänttinen och Lehti-Eklund (2011), Pohjala (2010) och Undervisnings- och kulturministeriet (2012:10).

Språkstudier är en del av alla högskolexamina och därför måste man ha en viss språknivå redan när man tänker på att rikta in efter högskolestudier. Svenskstudier är en obligatorisk del studier vid universitet såväl som i yrkeshögskola. (Juurakko-Paavola & Palviainen 2011, 10-11) Kunskaper i det andra inhemska är även ett villkor för statens och kommunernas tjänster och ofta krävs den även på privata sektorn (Undervisnings- och kulturministeriet 2012, 17-21). Redan hjälpliga kunskaper i ett extra språk kan spela en avgörande roll då man söker arbete (Språktivoli 2012). Nätverket Svenska nu (2012) beskriver språkkunskapen som man behöver i arbetslivet en konstruktion av olika storleks Lego-block. Man behöver flera block för att bygga en hög och stabil språkpyramid. Det understa och största blocket utgörs av kunskaper i modersmålet, efter detta kommer blocket av det andra inhemska, på det ett block av det första främmande språket. På toppen kommer åtminstone ett block av andra främmande språk, gärna flera. Varje block utökar ens chanser på arbetsmarknader.

Palviainen (2004, 62) ifrågasätter om kritiken mot obligatorisk svenska i själva verket handlar om obligatoriet att läsa språk över huvudtaget. Enligt ett nytt nätverk handlar kritiken mot obligatorisk svenska om strävan efter demokrati för språkpolitiken (Kieli-politiikka 2012). Sammanfattningsvis kan emellertid sägas att inläring av språk aldrig är onödigt. Att kunna språk, hjälper till och med med inläring av nya språk. Det är ett faktum att engelska dominerar som ett gemensamt språk i stora delar av världen och även i det finska samhället i stort. Engelska valdes av 95 % alla finskspråkiga elever som första främmande språk (A1) som börjar i årskurs tre, medan bara 1 % valde svenskan (Palviainen 2011, 49). Detta betyder emellertid inte att det räcker att kunna bara engelska.

3 OM MOTIVATION OCH SPRÅKINLÄRNING

Begreppet *motivation* är en mångsidig term som man använder i både vardagliga och vetenskapliga sammanhang (Dörnyei 2001, 7). Det är också en mycket vanlig term att användas som en enkel förklaring för framgång i samband med andraspråksinläring. Peltonen och Ruohotie (1992:18) framför att begreppet är hypotetiskt eftersom man varken direkt kan iakttä motivation hos en individ eller mäta den. Dörnyei (2001) kritiserar termen motivation att vara för allmän, men påpekar att samtidigt är termen mycket bra att användas i forskning, eftersom den vida termen gör ett komplext område lite lättare. Motivation är dock inte bara en vetenskaplig term utan man använder det i vardagliga livet och dess mening är klar för alla (Dörnyei 2001). Till exempel när en lärare säger att eleven är motiverad, uppfattas det vanligen som att eleven får goda resultat, deltar aktivt och betar sig väl på lektioner. Därför är det en utmaning att forska i motivation: att ge en omfattande och ensidig beskrivning och definition om vad begreppet motivation egentligen betyder, är nästan omöjligt.

Enligt Dörnyei (2001, 8) är motivation orsaken till

- 1) *varför man gör något*
- 2) *hur länge man är villig att fortsätta med en aktivitet och*
- 3) *hur hårt och konsistent man vill utföra aktiviteten*

Laine (1987, 7) å andra sidan definierar motivation som *en tendens att agera*. Det betyder att man varken strävar efter ett visst mål eller försöker undvika målet. Enligt Gardner (1985, 10) är motivation *en kombination av strävan och viljan att lära sig ett språk, samt positiva attityder till att lära sig detta språk*. Han hävdar emellertid att försöket enbart inte definierar motivation. Man kan jobba hårt att nå målet men om viljan och positiva attityder för det som man ska lära sig är inte med, är det inte frågan om motivation. (Gardner 1985, 10) Motivationens stamord och delfaktor är *motiv* vilket syftar på människans behov, lust, drifter, samt värderingar och kan vara antingen medvetna eller omedvetna (Juurakko & Airola 2002, 59, Peltonen & Ruohotie 1992, 16). Moti-

vation är ett tillstånd som är orsakad av olika motiv. Sammanfattningsvis kan sägas att motivation är en summa av mängd olika faktorer.

I kort, betyder motivation bl.a. *att eleven har viljan att lära sig*. Motivationens styrka är direkt proportionell mot det arbete som inläraren är villig att göra för att lära sig det som ska inläras. (Juurakko & Airola 2002, 59) Pohjala (2010, 2) poängterar att för att hitta viljan, dvs. motivation att lära sig ett språk måste man anse språkets talare, deras kultur och land intressanta och värda att bekanta sig med. Det anses allmänt att inläring av ett språk inte hindrar inläring av andra språk utan ju flera språk man kan, desto lättare blir det att lära ett till (Palviainen 2011, 54).

3.1 Olika synsätt på språkinlärningsmotivation

3.1.1 Äldre synsätt

Motivation har forskats inom psykologin länge men de första undersökningarna och teorierna inom språkinlärningsmotivation utvecklades framför allt av R.C. Gardner och W. E. Lambert på 1970-talet i Kanada. I nästan 30 år var det främst deras teorier som användes som utgångspunkt för undersökningar inom språkinlärningsmotivation som forskningsområde. Deras undersökningar behandlade icke-franskspråkigas motivation att lära sig franska, ett av de två officiella språken i Kanada, som är ett obligatoriskt skolämne för alla, såsom svenskan i Finland. Utgångspunkten för undersökningen var frågan om varför det för somliga är så lätt att lära sig ett L2 (andra språk) medan det för andra verkar vara nästan omöjligt samt att forska i språkinlärningsprocessen utifrån socialpsykologernas antagande om hur bra man lär sig ett språk beror inte bara på intelligensen och begåvning utan det finns andra faktorer som bör tas hänsyn till. Denna synvinkel ledde till teorin om *instrumentell* och *integrativ motivation*. (Gardner & Lambert 1972) Denna teori är specifikt riktad för språkinlärningsmotivation och enligt denna teori finns det två typer av språkinlärningsmotivation: *instrumental* och *integrativ*. En instrumentellt orienterad inlärare har praktiska skäl till varför han eller hon studerar ett språk, t.ex. eftersom det är ett skolämne och han eller hon vill bara klara sig av kursen eller för att få ett bättre arbete. En integrativt orientera inlärare har däremot en sympa-

tisk orientering för målgruppen och målkulturen. Han eller hon vill lära sig målspråket för att kunna kommunicera med dess talare. Den integrativa motivationen även sägs leda till bättre inlärningsresultat. (Juurakko & Airola 2002, 60-61, Laine 1987, 28-29, Mustila 1990, 53)

Flera forskare (se t.ex. Peltonen & Ruohotie 1992, Juurakko & Airola 2002) diskuterar i samband eller istället för den integrativa och instrumentella motivationen om *inre* och *yttre motivation*. Dessa två begrepp diskuteras ofta i samband med inläring i stort. Inre motivation betyder att *inlärarens orsaker till sin vilja att lära sig är inre*. Detta betyder att inlärarens lön för inläringen är själva inläringen. Yttre motivation betyder däremot att *motivation har sitt ursprung i yttre värderingar och är därmed beroende på omgivningen*. Oavsett inre och yttre motivations olika innehåll kan dessa två inte betraktas som helt särskilda fenomen utan de kompletterar varandra. (Juurakko & Airola 2002, 60, Peltonen & Ruohotie 1992, 18-20). Den instrumentella motivationen kan säga ha samma egenskaper som yttre motivation, att man klarar sig av kursen är en typ av yttre belöning. Integrativ motivation har däremot samma egenskaper som inre motivation, inläringen i sig är lönen för inläringen och inga yttre belöningar behövs.

I Finland har t.ex. Eero J. Laine gjort grundläggande forskning inom språkinlärningsmotivation och han har bl.a. presenterat motivations tredimensionella konstruktion: motivations riktning, styrka och orientering. Motivations riktning i kontext av språkinläring syftar till elevens vilja eller ovillighet att lära sig ett språk, motivations styrka hänvisar till hur hårt inläraren vill jobba och hur mycket tid han eller hon vill använda för sina språkstudier. Orientering innehåller däremot orsaker till varför inläraren vill lära sig ett språk. (Laine 1987, 8, 26-31).

3.1.2 Demotivation och amotivation

Dörnyei (2001, 141) framför att både positiva och negativa krafter påverkar en elevs beteende men ändå har motivation forskning fokuserat huvudsakligen på det positiva. Han poängterar att motiv ofta betraktas som motivationsökande och stödande och att man inte har granskat dem som han kallar för ”negativa motiv” som enligt honom borde betraktas som sin egen helhet. För att definiera negativa motiv presenterar Dörnyei (2001) begreppet *demotivation* (eng.). Det engelska prefixet *de-* menar motsvarigheten

eller att någonting har tagits bort. Svenska språket har ingen direkt motsvarighet för detta ord och därför kommer jag att använda den engelska termen.

Dörnyei (2001) menar att demotivation är ett vanligare fenomen i språkklasser än man kan förvänta sig. Vad är det som gör eleven *demotiverad*, vad tar bort motivationen? En demotiverad inlärare är en inlärare som tidigare har varit motiverad att lära sig någonting men motivationen har av någon orsak minskat eller försvunnit. För att en inlärare ska bli demotiverad, krävs det en kraftig negativ faktor eller ett motiv. Värt att notera är emellertid att inte alla negativa faktorer orsakar demotivation. Dörnyei (2001, 142) presenterar tre exempel på situationer som förorsakar demotivation:

1. Förändring i lektioners arrangemang (t.ex. språkklassen delas i nivågrupper och man hamnar i den lägre nivågruppen).
2. Inlärarens vilja att lära sig förstörs på grund av läraren säger eller gör (t.ex. eleven förstår inte någonting på lektionen och läraren blir frustrerad över honom eller henne).
3. Man hamnar i en generande situation framför klassen.

Att man är eller blir demotiverad betyder dock inte att alla positiva motiv som ursprungligen har motiverat inläraren att studera har försvunnit (Dörnyei 2001, 143). Till exempel om en elev har förlorat sitt intresse och sin motivation att lära sig svenska på grund av en grym lärare kan han eller hon fortfarande anse att det är viktigt att lära sig svenska och att svenskans roll är betydande i det finska samhället.

Värt att notera är skillnaden mellan *amotivation* och *demotivation*. Amotivation betyder *utan motivation* och orsaken till den bristande motivationen skiljer sig från demotivation. En amotiverad inlärare vill inte studera eftersom han eller hon anser att det inlärdas inte är viktigt eller att det är ovan för honom eller henne. Amotivation är därmed orsakad av individens personliga känslor av inkompetens och hjälplöshet i förhållande till det som ska inläras. (Dörnyei 143-144)

3.2 Problem inom motivationsforskning

Dörnyei (2001, 9-17) noterar problem som man kan stöta på när man forskar i motivation. Enligt honom finns det tre problem som man oftast stötar på:

- 1) Motivation är abstrakt och kan inte egentligen observeras. Själva termen *motivation* hänvisar till olika mentala processer och tillstånd vilket leder till att motivation inte kan mätas rent objektivt utan något subjektivt finns alltid med. Därför måste forskaren se till att subjektiviteten är i minimal.
- 2) Motivation är ett multidimensionellt koncept som inte lätt kan representeras.
- 3) Motivation är inte stabil utan den förändras under tiden.

Den ovan nämnda tidsbundenheten i punkt tre måste speciellt tas hänsyn till när man forskar i motivation. Med tidsbundenhet menar man att motivation för att utföra en aktivitet är en komplex och lång mental process. När det gäller språkinläringen, är det fråga om en lång process som tar flera år. Det är klart att motivation inte kan behålla sig likadant varje dag och varje kurs eller lektion. Gällande den här undersökningen har jag tagit hänsyn till att det här är en fallstudie och resultat representerar elevernas motivation på en viss tid, dag, plats och personliga situationen i livet.

3.3 Motivation och inställning gentemot svenska i Finland

Inlärningsmotivation är en central fråga i förbindelse med den obligatoriska svenskan eftersom många finskspråkiga förhåller sig reserverat till det (Pohjala & Geber 2010). Palviainen (2011, 62) konstaterar att om något är obligatoriskt betyder det inte med nödvändighet att det är ointressant eller omotiverande. Emellertid har den obligatoriska svenskan en konnotation till båda dessa adjektiv. Pohjala (2010, 3) hävdar dålig motivation för svenskinläring (se t.ex. Tuokko 2008) kan bero på att svenskstudierna sammanfaller med inledning av puberteten. På grund av detta föreslog man i nationalspråkprojektet (Utbildningsstyrelsen 2007) att B1-svenskan skulle påbörjas redan på femte eller sjätte klass för att inläringen ska inledas i en tidigare ålder som inte påverkas så

mycket av puberteten och samtidigt skulle antalet lärotimmar ökas (Pohjala 2010, 4). Flera undersökningar har gjorts i Finland gällande motivation för den obligatoriska svenskan och dessa täcker flera utbildningsnivåer. I detta avsnitt presenteras resultat från studier gällande studiemotivation gentemot svenska i Finland. Undersökningar som presenteras här nedan har utförts under tidsperioden 2004-2011.

Utbildningsstyrelsen utvärderar den grundläggande utbildningen nationalt med jämna mellanrum. Utvärdering av inlärningsresultaten i B-svenska utfördes i 2008 för elever i nionde årskurs, i slutet av läsåret. I provet ingick uppgifter från alla språkliga delområden: läs- och hörförståelse, muntlig och skriftlig framställning och språkliga strukturer. Dessutom efterfrågades bakgrundinformation gällande inläringen i svenska samt bakgrundinformation om elever (Tuokko 2008). Gällande den här undersökningen är resultat om elevernas tankar om lärandet i svenska relativa och ska betraktas närmare här nästa.

Generellt ansåg eleverna att svenska var ett svårt läroämne. De mest vanliga betygen för flickor var 7 (21 %), 8 (22 %) och 9 (25 %) och motsvarande betyg hos pojkar var 5 (20 %), 6 (27 %) och 7 (24 %). Nästan hälften av respondenter tyckte att svenska är ett trist eller ganska trist läroämne och nästan lika stor grupp inte tyckte om svenska lektioner. 5 % berättade att svenska är deras favoritämne, medan över hälften placerade svenskan i den gruppen som placerar svenskan bland de minst favoritämnena i skolan. Utvärderingen påvisar att nästan hälften av elever använde svenska enbart i skolan och att cirka hälften använde det sällan i vardagliga sammanhang. Bara 1 % använde svenska ofta utanför skolan. Största delen av eleverna antog att de kommer att behöva svenska i fortsatta studier i någon mån men emellertid trodde nästan hälften att de inte kommer att behöva det i vardagliga sammanhang. Drygt tredjedelen (35 %) ansåg behöva svenska i arbetslivet. Skillnader i attityder mättes med att dela in elevernas svar i tre kategorier som betecknade: *vad de tycker om svenska som läroämnet*, *nyttan som svenskan ger* och *elevens egen åsikt om sina kunskaper i läroämnet*. Skillnader mellan flickornas och pojkarnas attityder var statistiskt signifikanta. I synnerhet visade sig pojkar vara på lägre kunskapsnivå än flickor, på alla de testade delområdena. Dessutom var pojkarnas attityder tydligt mer negativa oavsett om de planerade att fortsätta till gymnasiet eller till yrkesskola. Flickorna som planerade gymnasiestudier hade i någon mån

positiva attityder i alla undersökta grupper och till skillnad ansåg flickorna som ska till yrkesskolan att det kan vara i någon mån nyttigt att kunna svenska men de själva anser ha dåliga kunskaper och de tycker inte om att lära sig svenska. Den tidigare nationella utvärderingen utgjordes 2001 och resultaten från attitydsmätningar hade inte förändrats avsevärt på sju år. (Tuokko 2008)

Även Lehti-Eklund & Green-Vänttinen (2011) har forskat i praktikerna i svenskundervisningen i finska grundskolan och en aspekt i deras undersökning var elevernas och lärarnas tankar och åsikter om undervisningen i svenska. Undersökningen utfördes i sju grundskolor för eleverna i 9 årskurs och en viktig utgångspunkt för analysen var regional fördelningen och dess möjliga påverkan i inställning till att studera svenska. Undersökningen visar att elevernas helhetsintryck av undervisningen i svenska var positiv: den största delen av respondenter ville lära sig svenska och de tyckte om svenskundervisningen. Eleverna ansåg att svenskan enbart är ett skolämne bland de andra obligatoriska skolämnena, inte mindre eller mer. Största delen av elever hade en klar uppfattning om varför de studerar svenska, att det är en del av allmän utbildning samt att det är bara nyttigt att kunna flera språk. Motiverande faktorn för inläring var viljan att kunna klara av vardagliga situationer i svenska. I resultaten poängteras att över hälften av respondenter hade haft någon kontakt till svenska utanför skolan t.ex. på teve, genom idrott, en del har rest till Åland eller Sverige och några hade även använt svenska hemma med sina föräldrar. Elevernas inställning till att studera svenska var positiv i stort sett: de var nöjda med nivån på undervisningen, de ansåg ha en bra lärare och lektionerna var mångsidiga. Svenskan nämndes också som ett lätt språk att lära sig. Cirka tredjedelen av respondenterna hade en neutral eller kluven inställning till svenska. De tyckte om att läsa svenska och den var ett ämne bland andra skolämnena, men de var inte säkra om de någonsin kommer att behöva det. En femtedel av respondenter hade en negativ inställning till svenska och de argumenterade att de aldrig kommer att behöva det. (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011)

Kantelinen (2011) redogör däremot för motivation för svenska i yrkesutbildningen. I undersökningen mättes studiemotivation med fem motivationsorienteringar: orientering relaterad till kulturmöten, orientering relaterad till personlig utveckling, kommunikationsbetonad integrativ orientering, orientering relaterad till arbetsliv och personligt in-

trasse för att studera svenska. I generellt var motivationen för svenskstudier svag hos yrkesstuderandena. Undersökningen visades dock att spridningen mellan yrkesstuderandena var stor och motivationsnivån anknytes sig till bakgrundsfaktorer: kön, utbildningsbakgrund och utbildningsområde. Skillnaden mellan kvinnliga och manliga studeranden visade sig vara tydlig, de manliga studerandena hade svagare studiemotivation än kvinnliga. Studerandenas tidigare utbildning påverkade studiemotivation, de som hade gjort gymnasiestudier hade bättre motivation än de som hade gått bara i grundskolan. I resultaten framförs att källan för en bra studiemotivation för svenska hos yrkesstuderandena är ”den arbetslivsorienterade nyttoaspekten”. Däremot var de inte intresserade om svenskspråkiga och deras vardagsliv. Skillnader mellan utbildningsområden var signifikanta bara inom teknik och kommunikation. Där var motivationen svagare än inom andra utbildningsområden. (Kantelinen 2011) Juurakko-Paavola (2011) har på sin sida forskat i yrkeshögskolestuderandena och deras motivation för att studera svenska. Hon framför i sin studie att yrkeshögskolestuderandenas motivation att lära sig svenska är ganska bra för cirka hälften av studerandena. Resultaten liknar de resultat som Kantelinen (2011) fick i sin undersökning, dvs. skillnaderna förekom mellan kön, olika bakgrundsutbildningar och olika utbildningsområden. I en tidigare studie jämförde Kantelinen (2004) studiemotivation mellan grundskolelever, vuxna gymnasister och yrkesstuderanden. Resultaten visade att motivation för svenska var svagare i grundskolan och i gymnasiet än i yrkesskolan. I yrkesskolan var studiemotivationen relativt högt på grund av undervisningens relation till praktiken och de aspekterna av språkundervisning som eleverna kommer att kunna utnyttja i arbetslivet.

Motivation och attityder hos universitetsstuderanden har undersökts t.ex. av Jauhojärvi-Koskelo och Palviainen (2011). Analysen i deras undersökning byggde också på Kantelinens (2004) motivationskategoriseringar. Resultat också i denna utbildningsnivå motsvarade de resultat som man fick från de ovan nämnda och presenterade undersökningar gjort på andra utbildningsnivåer. Påståendena med vilka mättes personligt intresse för att studera svenska avslöjade att skillnader i inställningen påverkades av såväl fakulteten, kön som färdighetsnivån. Studenterna vid IT-fakulteten visade sig ha den mest negativa inställningen till svenskstudier medan studenter vid hälso- och idrottsvetenskap-

liga, ekonomiska samt pedagogiska fakulteten var mest positiva. Angående kön, var kvinnliga studeranden mer positivt inställda än manliga.

I en tidigare undersökning (Lakanen & Koskenranta 2006) granskades sjätteklassarnas motivation och attityder innan de hade börjat studera den obligatoriska svenskan. Undersökningen genomfördes våren 2006 och materialet bestod av två sjätteklassar, en i Lappland vid svenska gränsen och en i Mellersta Finland. Resultaten från denna undersökning visade att dessa elever hade en positiv motivation för svenska språket samt för svenska som skolämne och de var positivt inställda att börja studera svenska på högstadiet. Deras attityder gentemot svenskspråkiga och svenskspråkig kultur var ganska stereotypiska och generaliserande men i stort sett var de positiva. Attityderna påverkade dock inte bakgrundsmotivationen, utan eleverna var motiverade att börja med svenskstudier på högstadiet. Den mest påverkande faktorn visade sig vara föräldrar och det hur eleverna ansåg deras föräldrar tänka om den obligatoriska svenskan. Resultat från denna studie var som utgångspunkt för denna avhandling.

3.3.1 Språkprojekten i Finland

Flera projekt har pågått i Finland i senaste åren för att hitta nya sätt att motivera och inspirera barn och ungdomar att lära sig svenska. I följande presenteras tre av dessa projekt.

Språktivoli är en rikstäckande kampanj, genomförd av utbildningsstyrelsen, för att uppmuntra till fördomsfria språkval via språkspel på Internet (Utbildningsstyrelsen 2011). Syftet med kampanjen är att få grundskoleeleverna och deras föräldrar att välja flera språk att studera i skolan, utöver det andra inhemska språket och engelska. Språktivoli-nätsidan erbjuder information om språkval samt olika slags nätspel genom vilka grundskoleelever kan bekanta sig med tyska, franska, ryska och spanska. Spelen kan spelas både självständigt eller tillsammans på lektioner eller hemma efter skolan, med eller utan föräldrar. (Språktivoli 2012)

Svenska nu är däremot ett nätverk som koncentrerar sig enbart på svenska språket (Svenska nu 2012). Nätverket koordineras av Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland och det är avsedd för både lärare och elever i alla finskspråkiga skolor i

Finland. Nätverket erbjuder bl.a. nytt undervisningsmaterial, det förmedlar svensk ungdomskultur till klassrummet och arrangerar möten med det svenska språket i skolor. Sammanfattningsvis kan sägas att det visar genom praktiska situationer att svenskan är lätt och rolig och vad som allra viktigast, erbjuder det ett alternativ till den anglosaxiska kulturen.

Det tredje projektet, TOKI-projekt startades i 2007 med syftet att öka finskspråkiga elevers intresse för det andra inhemska språket (Utbildningsstyrelsen 2012). Projektets delmål är att öka ”språkduschar” och antalet elever som studerar svenska som A2-språk, uppmuntra till samarbete med svenskspråkiga skolor och samarbete mellan gymnasier och yrkesläroanstalter samt öka graden av val i fördjupade kurser i svenska både i gymnasier och i yrkesläroanstalter. Projektet samarbetar bland annat med Svenska nu-projektet och deras syften liknar varandra.

3.4 Definition av motivation och inställning i denna avhandling

Som sagt kan motivation definieras på många olika sätt. Det som redan konstaterades allmänt om motivation strax i början av kapitel 3, är ordet motivation och dess användning i vardagliga livet. Det finns inte en dag, då man inte skulle höra ordet motivation i någon diskussion. Ordet har en stark konnotation till ett sinnestillstånd som man har när man utgör en aktivitet. Fast det har konstaterats i undersökningar (se ovan) att motivation kan inte direkt mätas är det märkvärdigt att detta sinnestillstånd mäts i människornas tankar som ett tillstånd i vilken man är villigt att göra något och får aktiviteten utgjort

Jag anser att motivation kan betraktas på flera olika sätt och beroende på den som undersöker motivation kan betoningen på motivations betydelse variera märkvärdigt. För mig betyder motivation som enklast att om man har motivation, har man viljan att göra något, dvs. det finns någonting som motiverar individen att börja på med en aktivitet. Mer specifikt, gällande motivation i språkinlärning, är begreppet motivation mer komplext för mig. För mig betyder motivation en egenskap som alla har men beroende på aktiviteten och på den som utgör aktiviteten varierar nivån på denna motivation. Motivation är något som syns överallt i ens beteendet och det hur aktivt man deltar i olika

aktiviteter eller utgör något. Det viktigaste gällande den här undersökningen är förhållandet mellan motivation och inställning. Före man har motivation har man någon sorts av inställning gentemot den aktiviteten som ska utföras. Gällande språkinläring, har man en inställning gentemot ett språk redan före man börjar studera detta språk. Denna inställning påverkas av samma faktorer som också motivation påverkas av.

För det första, undersöks i denna avhandling elevernas inställning gentemot svenska språket och svenskstudier samt motivation för svenskstudier. Syftet i denna undersökning ligger på åldern som en påverkande faktor i inställning på vilket byggs motivation. Det är intressant att se hur åldern, och de andra utvalda faktorer i denna undersökning, påverkar inställning och motivation för svenska som skolämne.

4 FAKTORER SOM PÅVERKAR SPRÅKINLÄRNINGSMOTIVATION

Olika inlärare påverkas mer eller mindre av olika faktorer och de påverkande faktorerna kan även variera beroende av situationen (Kantelinen 2004, 30). Juurakko & Airola (2002, 61) poängterar att de påverkande faktorerna kan vara olika i olika faser av studierna. De hänvisar till Viberg som delar in de påverkande faktorer i två: *affektiva och kognitiva faktorer*. Till affektiva faktorer hör språksjäl, motivation, attityder och vissa personliga egenskaper och med kognitiva faktorer menas däremot hur inläraren processerar information. (Juurakko & Airola 2002, 57-72) Flera undersökningar har påvisat att affektiva faktorer är viktigare än kognitiva, när det gäller språkinläring (Juurakko & Airola 2002, 58). Denna undersökning fokuserar på två affektiva faktorer, motivation och attityder, och hur de påverkar inläring av det obligatoriska svenska.

Palviainen (2011, 64-65) menar att motivation för att läsa obligatorisk svenska delvis beror på bl.a bostadsort, kön och social klass. Dessutom påverkas motivation av föräldrarnas, syskonens och vännernas åsikter samt själva elevens inneboende språkintresse och motivation (Palviainen, 2011, 65). Dörnyei (2001, 20) presenterar de faktorer som påverkar motivation med Williams och Burden's modell om L2 motivation i vilken de påverkande faktorerna delas i två huvud kategorier: Inre faktorer och yttre faktorer. Till inre faktorer hör t.ex. attityder, ålder och kön, till yttre faktorer hör däremot t.ex. föräldrar, släktingar, lärare och kompisar. I detta kapitel presenteras följande faktorer:

1. Ålder (inre faktor)
2. Inställning (inre faktor)
3. Läraren (yttre faktor)
4. Kön (inre faktor)
5. Familj och släkt (yttre faktor)
6. Kompisar (yttre faktor)

De faktorer som presenteras i denna undersökning avses ha en betydlig betydelse gällande språkinlärningsmotivation i skolålder. De här faktorerna har valts för närmare observation och analys på basis av tidigare forskning samt mina egna uppfattningar och praktiska erfarenheter. Enligt dessa kriterier har 6 faktorer valts ut för denna undersökning och de skall granskas närmare först här nedan från en teoretisk synvinkel med hjälp av tidigare forskning och därefter i presentering och analys av forskningsresultat i resultatdiskussion i kapitel 6. Gällande den här undersökningen och resultatanalysen, kommer huvudpunkten för närmare analys att angå de två första faktorer, dvs. ålder och inställning. Dessa två faktorer är exempel inre faktorer och denna undersökning utgår ifrån detta antagande att inre faktorer har en större betydelse för motivationen än de yttre.

4.1 Inre faktorer

4.1.1 Ålder

Hyltenstam och Abrahamsson (2003) diskuterar tre faktorer med vilka man försöker motivera orsaken till att åldern påverkar inlärning av språk: biologiska, kognitiva och sociala/psykologiska faktorer. Samtidigt konstaterar de att forskning redan har visat att åldern påverkar inlärning av språk men de fortsätter med att poängtera att det emellertid finns mycket diskussion runt ämnet och om det hur den påverkar och när.

Angående åldern som en påverkande faktorn i språkinlärningsmotivation är de sociala/psykologiska faktorerna i central roll. Hyltenstam och Abrahamsson (2003) listar till dessa faktorer motivation, attityder samt input. En allmän antagande är att barn är bättre inlärare av språk än äldre, dvs. ungdomar och vuxna inlärare. De sägs vara mer positivt (även integrativt) motiverade, de har positivare attityder för målspråket samt de tar emot mer och enklare input än vuxna. (Hyltenstam & Abrahamsson 2003, 563) Av Johnson och Newports studie (refererad i Hyltenstam & Abrahamsson 2003, 563) framgår att yngre inlärare, mellan 3 och 7 år, fick nativliknande resultat i grammatiktesten och att efter sju års ålder började resultaten så småningom försämrans lineärt tills man hade gått över puberteten. I denna studie mäts emellertid bara kunskaper i språket, motivation var

inte med. Hyltenstam och Abrahamsson (2003, 563) uppger att flera empiriska studier har påvisat att motivation inte är orsaken till försämrade studieframgång i samband med åldern. Samtidigt konstaterar de att mognande påverkar inlärningsresultat om inläring av språket har inletts efter puberteten. I dessa fall då man börjat studera ett språk i en senare ålder beror inlärningsresultat på motivation, attityder och det hur mycket input man får men dessutom påverkar även andra sociala/psykologiska faktorer, dvs. faktorer som anknyter sig till läraren och inlärningsomgivningen samt faktorer som anknyter sig till själva inläraren, såsom begåvning för att lära sig språk (Hyltenstam & Abrahamsson 2003, 563-564). Sammanfattningsvis kan sägas att om inläring av ett L2 språk inleds efter puberteten förekommer det mycket flera faktorer med som kan göra inläringen och i synnerhet att nå en avancerad nivå i detta språk, en utmaning.

Angående åldern som en påverkande faktor i motivation och inställning och i synnerhet motivation och inställning gentemot det obligatoriska svenska i Finland finns det fortfarande några frågor som är obesvarade. En tidigare studie (Lakanen & Koskenranta 2006) fann att majoriteten av de undersökta eleverna i sjätte årskurs hade en positiv motivation och inställning gentemot att börja studera svenska på högstadiet. Resultaten föreslår därmed att motivationen att börja med svenskstudier är relativt positiv. I flera undervisningar rapporteras att motivation och inställning gentemot svenska hos högstadiel elever, gymnasister och yrkesstuderande är ganska positiv för cirka hälften (se t.ex. Kantelinen 2004, Tuokko 2008, Lehti-Eklund och Green-Vänttinen 2011). Liknande resultat har man fått också gällande yrkeshögskolestuderanden (Juurakko-Paavola 2011). Angående universitetsstuderanden visar studien att motivationen och inställning gentemot svenska är lite bättre än på de andra utbildningsnivåerna (Jauhojärvi-Koskelo & Palviainen 2001).

Sammanfattningsvis kan sägas att åldern påverkar inläring av språk på något sätt. Det är emellertid svårt att säga hur den påverkar och i vilken mån påverkar den positivt och i vilken mån negativt. På grund av detta konflikten mellan tidigare studier fokuserar denna undersökning att försöka hitta svar om åldern har betydelse i elevernas motivation och inställning gentemot den obligatoriska svenskan.

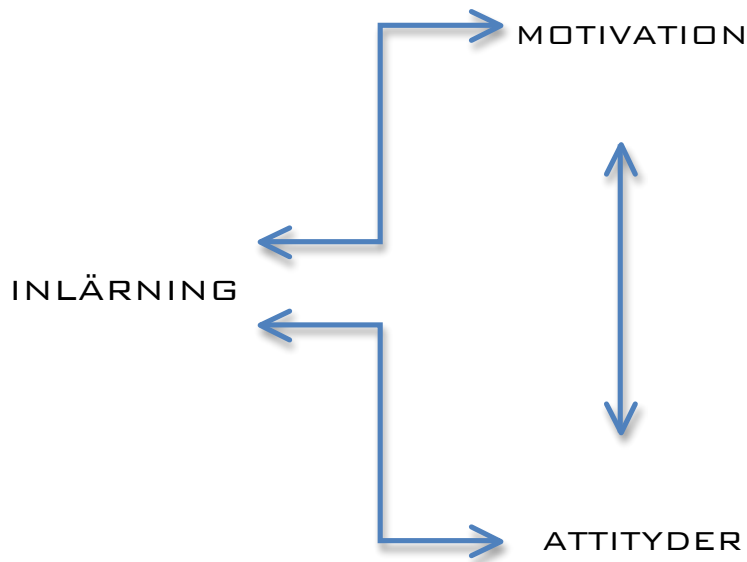
4.1.2 Attityder/inställning

Orden attityd och inställning är närbesläktad men de betyder emellertid inte samma sak. Enligt Svenska ordboken (1999) *attityd* = inställning till viss person eller företeelse och ordet *inställning* = uppfattning eller värdering som styrs någons uppträdande. Attityder gäller att man har en viss inställning (negativ/positiv/neutral) t.ex. till svenska, medan inställning (negativ, positiv eller neutral), som ingår i definition av attityd, handlar om att man har särskilda uppfattningar och värderingar om ngt (t.ex. negativa/positiva/neutrala om svenska). Dessa uppfattningar och värderingar styr någons (t.ex. elevs) uppträdande, t.ex. hur bra man lär sig svenska. Jag ser inte dessa termer på samma sätt som ordboken utan mer som synonymer till varandra. På grund av detta används båda termen i denna avhandling, först i presentering av begreppen här nedan kommer att användas ordet attityd för att redogöra begreppets teoretiska bakgrund. Ordet attityd i sig har inte något negativt i betydelsen, men vi människor tillskriver ordet detta. Däremot i resultatdiskussion kommer att användas ordet *inställning* i stället för attityd, för att undvika ordets attityd negativa konnotation i samband med frågan om den obligatoriska svenskan.

Attityderna är alltid med när man granskar och avväger världen och de påverkar uppskattningen och underskattningen av olika saker eller människor samt om någonting känns mer eller mindre angenämt. Attityderna är inte något som man har utan de är något man lär sig och de kan läras in antingen medvetet eller omedvetet. I medveten inläring man kan själv påverka hur man inställer sig mot något men däremot i omedvetet inläring man kan inte poängtera när och var man har utgjort positiva eller negativa attityder mot något. Om attitydens objekt är angenämt inställer man sig positivt mot detta men om objektet är mindre angenämt vill man undvika det. Sådana objekt kan vara till exempel skolämnen, skolomgivning och inlärningsmetoder och –redskap. Det hur man upplever objektet bildar attityder vilket leder till att man är motiverad och utför aktiviteten enligt detta. (Peltonen & Ruohotie 1992, 39-40)

Förhållandet mellan motivation, attityder och inläring är tätt, allt påverkar allt och inget kan direkt skiljas från varandra. Motivation kan påverka attityder men på likadant sätt påverkar attityder motivation. Inläringen kan påverkas av attityder och motivation

och inläringen kan även vara med som en påverkande faktor när motivation och attityder hos en individ utgörs.

FIGUR 1 Förhållandet mellan inläring, motivation och attityder.

Värt att notera är att fast påverkar varandra och anknyter sig tätt till varandra är attityd och motivation inte samma sak. Attityderna skiljer sig från motivation i stabilitet och den största skillnaden mellan dessa två berör deras längd. Attityder är stabila och tillägnade och förändrar långsamt medan motivation är situationsberoende, kortvarig och dynamisk. Dessutom skiljer de med dess påverkan; attityder påverkar kvaliteten av aktionen och motivation däremot aktionens vakenhet, dvs. hur aktivt man utför något. (Juurakko & Airola 2002, 62, Peltonen & Ruohotie 1992, 39). Attityderna dominerar i all inläring men speciellt i språkinläring dynamisk (Juurakko & Airola 2002, 62).

Attityder är inte ensidiga utan, såsom motivation, de påverkas av flera olika faktorer (Laine 1987, 10-13) och de är därmed en summa av hur individen tänker, känner och agerar. De faktorer som påverkar motivation påverkar också attityder. Linnarud (1993, 92) poängterar att det är självklart att elevernas inställning till det land där språket talas påverkar deras attityder i språkinläringen. Peltonen och Ruohotie (1992, 48) hävdar å andra sidan att många undersökningar som har gjorts om livet i skolor visar att elevernas attityder till skolan, läraren och ämnet som man studerar har lite att göra med inlärningsresultat.

Flera forskare (se t.ex. Gardner 1985, Peltonen & Ruohotie 1992) hävdar att om man har bra attityder till målspråket och målkulturen är det mer sannolikt att man är integrativt motiverad och därmed kan nå också bättre inlärningsresultat. Lightbrown & Spada (1993: 40) konstaterar att beroende på inlärares attityder kan inläring av främmande språk vara alltifrån en positiv upplevelse till någonting som man hatar. Gardner konstaterar att attityder går hand i hand med beteendet, men att alla attityder inte särskilt påverkar beteendet rent ut. (Gardner 1985, 8-10)

Som sagt, gällande den här undersökningen används attityder och inställning för att beskriva samma sak. Likadant som termen begreppet motivation används begreppet attityd också ofta i vardagliga sammanhang för att beskriva olika företeelser som skiljer sig från det hur begreppet används i vetenskapliga sammanhang. I analys av data i denna avhandling används begreppet *inställning* och med detta begrepp redogörs för hur elever mellan sjätte och nionde årskurs anser om svenskstudier samt det som anknyter sig till svenska språket i allmänhet.

4.1.3 Kön

Dörnyei m.fl. (2006: 59) hävdar att flickorna ägnar sig mer åt språkinläring och även flera undersökningar (se t.ex. Kantelinen 2004, Kantelinen 2011, Tuokko 2008, Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011, Jauhojärvi-Koskelo & Palviainen 2011) som har utförts i Finland visar att flickor har bättre motivation att lära sig språk och att läsa svenska i skolan. Utvärdering av inlärningsresultat i svenska år 2008 visade att flickor har mer framgång i alla språkliga delområden än pojkar. Dessutom var pojkarnas attityder gentemot inläring av svenska i största delen negativa. (Tuokko 2008, 10, Pohjala 2010, 3) Orsaken till varför pojkar och flickor uppvisar skillnader i motivation och attityder är svårt att förklara men det kan enligt forskning konstateras att skillnader finns och de är även betydande.

4.2 Yttre faktorer

4.2.1 Läraren

Dörnyei (2001, 79) poängterar att man i forskning av L2 motivation länge har förbisetat lärarnas roll som en motivationspåverkande faktor. Han fortsätter dock med att konstatera att flera undersökningar har påvisat senare att läraren har en relativ stor roll för motivering hos språkstudieranden. Lärarnas inverkan i motivation berör inte bara hans eller hennes sätt att lära och de använda läromedel utan även lärarens person och kompetens kan avsevärt påverka elevernas motivation (Dörnyei 2001, 79)

Läraren kan påverka elevernas motivation som sedan påverkar deras attityder antingen positivt eller negativt och en bra lärare kan till och med påverka elevens yrkesval och andra framtidsplaner. En dålig lärare kan däremot i värsta fall döda all intresse och motivation för ett skolämne. Det finns lika många olika typer av lärare som det finns elever och varje lärare har sin egen stil att undervisa på (Madsen & Egidius 1974, 8). Läraren kan påverka elevernas motivation genom att vara medveten om elevernas syften och med att iaktta elevernas attityder eftersom de påverkar motivation under långa tidsintervall (Vuorinen 1997 refererad i Juurakko & Airola 2002, 60). För att kunna motivera och stöda alla olika inlärare, skall en lärare använda olika typer av läromedel och undervisningsstilar (Madsen & Egidius 1974, 8). Dessutom kan läraren motivera eleverna med att utgå från elevernas intressen, attityder och förväntningar (Vuorinen 1997 enligt Juurakko & Airola 2002, 60). Att man kan lära sig väl är inte än självklarhet. Lärandet är en mycket komplex förmåga som är en kombination av olika slags kunskaper, både teoretiska och praktiska, samt personlighetens egenskaper och attityder (Madsen & Egidius 1974, 8).

Lehti-Eklund & Green-Vänttinen (2011) rapporterar att "[...]läraren och nivån på undervisningen ser [...] ut att vara den viktigaste faktorn bakom elevernas positiva attityder till svenska". Även Kantelinen (2004) betonar att läraren är central med avseende på elevernas motivation och attityder och hon konstaterar i sina forskningsresultat att själva svenska språket och svenskspråkigkultur inte var en faktor som minskar eller förbättrar studiemotivation gentemot svenska, utan de påverkande faktorerna gällde läraren

och praktiska undervisningsarrangemang. Enligt Kantelinen (2004) kan motivation för det svenska språket därmed höjas med hjälp av förändringar i lärarens egen inställning och motivation att lära samt förändringar i de använda lärometoderna.

4.2.2 Familj och släkt

Dörnyei (2001, 32-33) framför motivations kulturella aspekt och den aspekten innehåller bl.a. elevens familjekultur och andra sociala förhållanden och miljön. Föräldrar och syskon och deras attityder påverkar elevernas attityder både i det negativa och positiva (Linnarud 1992, 93) och föräldrar kan även mycket medvetet styra elevens val av nya språk (Julkunen 1998, 27). Gardner (1985, 109) konstaterar att föräldrarna har två olika roller angående sina barns inlärningsprocess: en aktiv roll och en passiv roll. I den aktiva rollen uppmuntrar och sporrar föräldrar barnen i deras språkinläring och i den passiva rollen fungerar föräldrar som förebilder och meddelar av attityder gentemot inläring av L2. Förutom föräldrar och syskon kan även andra släktingar påverka attityder och motivation att lära sig språk. Till exempel om man har släktingar utomlands kan tanken om att kunna kommunicera med dem på deras språk motivera att lära sig ett språk.

I planeringsfas av denna undersökning ställde jag mig frågan om elevens motivation och attityder påverkas av föräldrarnas socialklass och utbildning. Jag antar att de elever vars föräldrar har en högskoleutbildning är mer positivt inställda gentemot språkinläring, medan dessa elever vars föräldrar har bara grundskola, eller andra stadiets utbildning inte är lika positivt inställda att lära sig språk och att läsa svenska som obligatoriskt ämne. Min egen förväntning stöds av Laine (1978, 120) som fann att föräldrarnas utbildning och kännedom av språk påverkade elevens allmänna motivation och inläring av främmande språk. Även Palviainen (2011, 64-65) anger socialklass som en påverkande faktor.

Eleverna från mer fördelaktiga familjer kan ha bättre känsla om vad skolgång och fortsatta studier beträffar och därmed kan eleverna vara mer motiverade för att studera (Mustila 1990, 176). Mustila (1990, 176-179, 187) fann ett samband mellan elever som kommer från familjer med ett relativt gynnsamt social läge och integrativa motivationen. I enkäten i denna avhandling finns med en fråga som gäller föräldrarnas yrke.

4.2.3 Kompisar

Dessutom släktingar kan kompisar och deras attityder påverka motivation och attityder gentemot språkinlärning. En vanlig förväntning är att kompisarnas åsikter, tankar och attityder påverkar ens attityder bara i det negativa men t.ex. Kantelinen (2004) fick resultat att kompisarnas attityder påverkar studerandenas attityder och motivation både i det negativa och positiva. I denna undersökning tas kompisarnas inställning hänsyn till med fyra frågor. Dessa frågor gäller hur respondenterna anser deras kompisar inställa sig gentemot svenska som skolämne samt hur de inställer sig gentemot att läsa språk överhuvudtaget.

5 MATERIAL OCH METOD

5.1 Problem och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att undersöka om åldern påverkar motivation och inställning gentemot obligatoriska svenska. De huvudsakliga forskningsfrågorna i denna undersökning är följande:

1. Påverkar elevernas ålder deras inställning till att läsa svenska och i så fall *hur*?
2. Påverkar elevernas ålder deras motivation för att läsa svenska och i så fall *hur*?
3. Finns det andra faktorer som påverkar motivation och inställning och i så fall *vilka*?
4. *Varför* vill eleverna studera svenska eller *varför inte*?

T.ex. Kantelinen (2004) och Juurakko-Paavola och Palviainen ((red.) 2011) har jämfört studiemotivation mellan olika utbildningsnivåer: grundskolan, gymnasiet och yrkesskolan och högre utbildning. Denna undersökning fokuserar däremot på obligatoriska svenskstudier i de första åren (årskurserna 7-9) samt året innan svenskstudierna har inleds (årskurs 6).

I denna undersökning kommer forskningsmaterialet ordas enligt 4 teman under vilka resultaten diskuteras. Teman kommer att byggas på motivationskategoriseringar presenterad av olika forskare. För det första används som hjälp vid tematiseringen Kantelinens (2004) motivationskategoriseringar: *personligt intresse för att studera svenska*, *instrumentell orientering*, *integrativ orientering* samt *orientering för att utveckla sig själv*. Som andra utgångspunkten är analyssystemen i Jauhojärvi-Koskelo & Palviainens rapport (2011): *personligt intresse för att studera svenska*, *motivation relaterad till arbetsliv*, *kommunikativbetonad integrativ orientering*, *motivation relaterad till kulturmöten* samt *lärarens inverkan på studiemotivationen*. För det tredje bygger teman i denna undersökning på resultatgruppen i Tuokkos rapport (2008) (se kap. 3.4) och till sist använd de faktorer som presenteras i kapitel 4 som hjälp i tematiseringen. Själva temana i denna

undersökning och frågor som anknyter sig till dessa presenteras närmare i avsnitt 5.3. Resultaten kommer att presenteras under dessa teman, varje årskurs för sig. Undersökningen försöker inte att göra några större statistiska generaliseringar om grundskolelevernas motivation för det obligatoriska svenska, utan hitta svar på vad som påverkar motivation och varför.

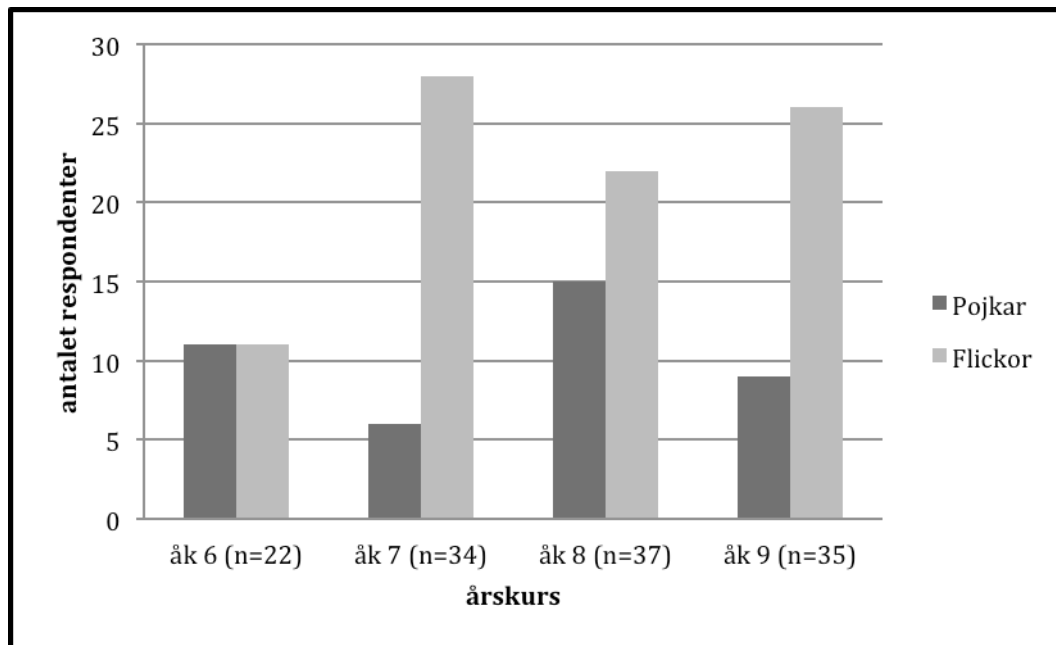
I presentering av undersöknings resultat används ett ganska stor antal av elevernas öppna svar och med detta stävs efter att elevernas röst hörs fram tydlig gällande svensk-inläring i Finland. I presentering av respondenternas svar till öppna frågor kommer före varje exempel att anges kön och klassnivån inom parentes, t.ex. (F 7) en flicka i sjunde årskurs (P 9) en pojke i nionde årskurs. Härefter kommer också frågorna i enkäten hänvisas till med två numren, den första som betyder i vilken del frågan finns och en annan som betyder fråga numren i denna del (t.ex. 2.5 = del 2, fråga nummer 5).

5.2 Informanter och datainsamling

Materialet samlades in i maj 2010 i två olika skolor i Uleåborg. Respondenterna är alla grundskolelever, i årskurserna 6-9. Materialet består av 156 frågeformulär. Svar av 25 respondenter kunde inte tas med i undersökningens analysfas på grund av saknande svar i några väsentliga frågor i förhållande med forskningens syfte. Det analyserade materialet består därmed av sammanlagt 128 respondenters enkätsvar. Tjugotvå respondenter gick i lågstadiet (årskurs 6) och de övriga 106 elever i högstadiet (årskurserna 7-9). Högstadiet är en stor skola som har elever från ett större område i staden. Värt att notera är att hälften av högstadieelever gick i en musikklass. Elever som går i musikklass ses vanligen som mer motiverade och flitiga än elever som går i andra klasser. Detta betyder att de musikelevernas svar kan skilja sig på ett positivt sätt från de elevernas svar som går på en vanlig klass. I analysen tas denna hänsyn till. Alla högstadieelever som har besvarat enkäten har svenska som B-språk i skolan.

22 av respondenterna gick i årskurs 6, och 11 av dem var flickor; 34 respondenter gick i årskurs 7, varav 28 av dem var flickor; 37 respondenter gick i årskurs 8 (varav 22 flick-

or); och 35 respondenter gick i årskurs 9 (26 flickor). I följande figur (figur 1) visas antalet respondenter delat enligt kön och årskurs.

FIGUR 2 Respondenter.

Antalet pojkar är delat ojämnt i alla andra klassnivåer utom sjätteklass. Om det framförs några betydande skillnader mellan könen, kommer dessa att diskuteras direkt i anslutning till resultaten (se kapitel 6).

Materialet samlades in av mig personligen, på plats i klassrummet. Först presenterade jag mig själv och att det är fråga om en pro gradu-undersökning. Sedan berättade jag lite om frågeformuläret och vilka typ av frågor det finns i det. Information om undersökningen och instruktioner för ifyllning av frågeformuläret gavs utan att nämna orden motivation eller attityder för att undvika onödiga fördomar mot det undersökta ämnet och själva undersökningen.

5.3 Enkät

Materialet insamlades med en halvstrukturerad enkät som består av både öppna frågor samt frågor med svarsalternativ och till sist en teckning. I en tidigare undersökning (La-

kanen & Koskenranta 2006) med ett liknande tema använde vi oss av en enkät med svarsalternativ. Med erfarenheter från den studien modifierades datainsamlingsmetoden för den här undersökningen något. Det fanns frågor i den tidigare undersökningen till vilken vi skulle ha velat få mer specifik svar på än bara ett svarsalternativ. Frågorna för enkäten i denna undersökning valdes ut med hjälp av liknande tidigare undersökningar inom språkinlärningsmotivation (se t.ex. Dörnyei 2001, Julkunen 1989, Koskenranta & Lakanen 2006, Kantelinen 2004). Namn efterfrågades inte, utan svarandet skedde anonymt. Enkäten finns i sin helhet som bilaga 1 till denna avhandling.

Enkäten består av fyra delar och tre typer av frågor. I den första delen, **del 1**, finns 18 påståenden med tre olika svarsalternativ. I frågorna 1-3 frågades efter kunskaper i svenska hos elevernas familj samt om de har svenskspråkiga släktingar eller vänner. Svarsalternativen till dessa frågor var *ja/nej/vet inte*. I fråga nummer 4 frågades om eleverna någonsin har varit i Sverige eller på Åland, svarsalternativen där var *aldrig/engång/två gånger eller oftare*. I frågorna 5-8 användes rangordningsskala med alternativen *aldrig/ibland/ofta*. Med dessa frågor frågades efter sådana kontakter som eleverna har till svenska språket, t.ex. genom medier och musik, på fritiden. Till sist i del 1, svaras frågorna 9-18 med *ja/nej/vet inte*. Med dessa frågor ifrågade eleverna för deras vilja att integrera sig till någon svenskspråkigt område (fråga 9), deras uppfattningar om sina kunskaper/motivation att förbättra sina kunskaper i svenska (frågorna 10-12), framtidsrelaterade frågor (frågorna 13-15), inställning till svenska språket i allmänhet (frågorna 16 och 17) och till sist en allmän fråga ”*jag är intresserad av språk*” (fråga 18).

Del 2 består av sex fraser som respondenterna skall svara med *ja* eller *nej* (eventuellt också *vet inte*) och sedan motivera sina svar öppet. Med öppna frågor ger forskaren an chans till respondenten att få fram sin egen röst (Alanen 2011, 151). Två frågor gäller språkinläring i allmänhet (2.1 och 2.2) och frågorna 2.3 - 2.6 gäller elevernas inställning till svenska som skolämne.

I **del 3** finns 15 halvöppna frågor där man ska fortsätta fraser och med skillnaden till del två, finns det inte *ja/nej* som man skall börja med. Frågor 3.1 och 3.3 är relaterad till inställning av att studera svenska och språk i allmänhet. Fråga 3.2 gäller däremot motivation av att studera svenska. Med frågorna 3.4 – 3.9 redogörs för de yttre faktorer som

kan påverka motivation och inställning, dvs. lärare, föräldrar och kompisar. Till sist i del 3 frågades eleverna efter vad de tycker om svenskar, ålänningar och finlandssvenskar och hur de anser att finländare i allmänhet tycker om dessa. Med dessa frågor redogörs för inställning gentemot svenskspråkiga samt strävades efter stereotyper.

Del 4 är en teckning där respondenterna bads att rita i en teckning om vad de kommer att tänka på om finlandssvenskar, sverigesvenskar och Sverige. Allra sist i enkäten bads respondenterna att fylla i bakgrundsinformation som gäller kön, årskurs, senaste betyg i svenska, engelska och eventuella frivilliga språk samt föräldrarnas yrke.

5.4 Analyismetoder

Med att använda flera approacher för analys kan man få fram resultat som man inte skulle få med bara en metod och därför kommer jag i föreliggande studie att analysera materialet genom olika ”glasögon”, dvs. i undersökningen används triangulering som metod.

I första hand analyseras resultaten kvalitativt, med hjälp av innehållsanalys (se vidare nedan). Vid en kvalitativ studie strävar man efter att få svar på frågan *hur* och vid en kvantitativ studie koncentrerar man snarare på frågorna *hur mycket* och *varför* (Dörnyei 2001, Kalaja, Alanen & Dufva (red.) 2011). Gällande den här undersökningen vill jag hitta svar på hur åldern påverkar motivation och inställning. Alanen (2011, 146-147) konstaterar att en enkät kan användas som analysredskap i både kvalitativ och kvantitativ undersökning. I denna undersökning används kvantifiering för att beskriva data tydligare men det är ändå inte meningen att förklara data kvantitativt. Resultaten kommer att presenteras med procentantal.

För det andra är den här en tvärsnittsstudie. Den är en undersökningsmetod som ofta används inom t.ex. vårdvetenskap och psykologi men den har även utnyttjats inom andra forskningsområden såsom humaniora, sociala och pedagogiska studier. Denna typ av studie utgår från att undersöka ett slumpmässigt urval av population i en viss tid. Tvärsnittsstudien möjliggör betraktning av en variabel, såsom åldern. Den undersökta gruppen väljs ut så att de är i många avseenden likadana med skiljer sig från varandra t.ex.

med åldern. Detta erbjuder forskaren en chans att forska i betydelsen av åldern i en population i en viss tid. Tvärsnittsstudier är bra att användas i evaluering och mätning av seder, attityder, skicklighet och trosföreställningar. Resultat från denna typ av enkätundersökning hjälper att utgöra en uppfattning om problemets omfattning i en viss del av population, i en bestämd tid. Dessutom erbjuder resultaten en basis för vidare undersökning. Tvärsnitt studier är alltid deskriptiva till sin natur. (Cherry 2012, KvantiMOTV 2012)

För den kvalitativa analysen används innehållsanalys. Dufva (2011, 139) konstaterar att innehållsanalysen kan ses som en övergripande term för analysen i vilken man koncentrerar sig på att analysera vad och hur de intervjuade (i detta fall respondenter till en enkät) uttalar sig. Man kan granska t.ex. vilka saker de intervjuade beskriver som positiva, vilka som negativa eller om flickorna talar om andra saker än pojkar. En sådan analysapproach ordnar forskningsmaterialet så småningom till teman, klassificeringar, typer, belägg eller frånvarande (se avsnitt 5.4.1 för teman i denna undersökning).

Dessutom en enkät används en teckning i denna undersökning. Psykologin som forskningsfält har redan länge, ändå från 1880-talet, använt människofigurteckningarna som ett diagnostiskt hjälpmedel inom barnpsykologin och teckningar har senare använts t.ex. i tester inom utvecklingspsykologin (Dufva m.fl. 2007, 315). Visuellt approach används för att tillsammans med verbala data få en bättre syn på det betraktade ämnet/fenomenet (Reavey 2011, 5). Enkäter är en vanlig metod att använda i språkforskningen (se t.ex. Dörnyei 2003), men användning av visuella metoder, bilder och teckningar, inom språkforskning däremot är relativt nytt (se dock t.ex. Dufva m.fl. 2007 och Nikula och Pitkänen-Huhta 2008 för användning av bl.a. visuella narrativer för att undersöka språkinläring och språkundervisning).

Eftersom användningen av visuella metoder är relativt nytt inom språkforskningen var det intressant att använda denna metod tillsammans med den mer traditionella forskningsmetoden, enkät. Jag ville ta med visualitet med i denna undersökning eftersom jag blev inspirerad av Dufvas och Kalajas arbete och var intresserad om teckningen skulle kunna användas för att få fram ny information om inställning gentemot språkinläring, i synnerhet inställning gentemot obligatoriska svenska i Finland. Teckningen i denna

undersökning analyseras också med innehållsanalys. Tyngdpunkten kommer att stå på att analysera vad eleverna har ritad.

I analysen kommer resultaten i del 3 delas in i positiva, negativa och neutrala/vet inte. De *neutrala* och *vet inte* svarar kommer att sättas i samma kategori eftersom det finns ett så litet antal av båda dessa två. Huvudpunkten i analysen står på att betrakta de positiva och negativa svaren. Läraren och kön som påverkande faktorer diskuteras under varje tema om dessa faktorer står fram som relevanta i elevernas svar till frågor runt teman. Skillnader mellan elever i musikklass och vanlig klass kommer inte att diskuteras på grund av det är en så stor synpunkt på ämnet som skulle krävas sin egen undersökning.

5.4.1 Analysteman

Som sagt, byggs teman, enligt vilka resultaten ska analyseras, på motivationskategoriseringar och teman från tidigare undersökningar (se ovan). Analysen i denna undersökning uppdelas enligt 4 teman: *inställning relaterad till svenska som skolämne*, *motivation relaterad till svenska som skolämne*, *motivation relaterad till framtiden* och *inställning relaterad till kulturmöten*.

För det första, i avsnitt 6.1, redogörs för inställningen gentemot svenska språket och svenskstudier. I enkäten finns 10 frågor som anknyter sig till detta tema.

- *alla finskspråkiga borde kunna svenska*
- *jag respekterar svenska språket*
- *jag tycker om att lära mig svenska*
- *det är viktigt att lära sig svenska*
- *att studera svenska är...*
- *mina föräldrar tycker att studera svenska är...*
- *mina kompisar tycker att studera svenska är...*

För det andra, diskuteras elevernas svar på frågorna som anknyter sig till motivation. Under denna titel diskuteras även släktingar och kompisar som en påverkande faktor i motivation. Under detta tema analyseras följande frågor:

- *Jag vill studera svenska eftersom...*
- *Jag har svenskspråkiga släktingar eller vänner*
- *jag skulle studera svenska även om jag inte var tvungen*

Det tredje temat innehåller frågor som anknyter sig till motivation relaterad till framtiden.

- *jag behöver svenska i fortsatta studier*
- *jag kommer att behöva svenska i arbetslivet*

Allra sist i resultaten, i kapitlen 6.3, diskuteras som sin egen helhet inställning relaterad till kulturmöten, dvs. till svenskspråkiga, Sverige och svenskspråkiga kulturer. Detta undersöktes med hjälp av en teckning.

6 RESULTAT

I detta kapitel analyseras elevernas motivation och inställning gentemot svenska hos elever mellan sjätte och nionde årskurs. Eleverna svarade i enkäten till både öppna frågor och till frågor med svarsalternativ. Dessutom gjorde de en teckning.

Här i resultatdelen kommer inte att presenteras och diskuteras svaren till alla frågor i enkäten, utan bara sådana frågor och svar till dessa ska presenteras och diskuteras som anknyter sig till motivation och inställning och som gav relativa resultat från ålderns synvinkel. De frågorna som inte diskuteras här anknyter sig till språkinläring i generellt, kunskaper i svenska (betyg, påståenden om viljan att förbättra sina kunskaper i olika delområden) samt elevernas syssling med svenska språket på fritiden (tv, böcker och tidningar, Web surfing och svensk musik).

6.1 Inställning relaterad till svenska som skolämne

Det första temat gäller inställning gentemot svenska som skolämne. I enkäten finns 7 frågor som anknyter sig till inställningen och inställning till svenska som skolämne analyseras genom att dela svaren på de 7 frågor i positiva, neutrala och negativa. I del 1 finns två påståenden som anknyter sig till inställningen: *alla finskspråkiga borde kunna svenska* och *jag respekterar svenska språket*. I svaren till dessa påståenden syntes inte betydande åldersskillnad och därmed kommer dessa svar inte att betraktas närmare här.

I detta kapitel diskuteras först i följande tre underkapitel elevernas öppna svar till tre påståenden, två från del 2 (2.3 och 2.6) och en från del 3 (3.1). Påståenden i del 2 svarades med *ja/nej* och dessutom bads eleverna att motivera svaren. Ja svaren betecknas som positiv inställning och nej-svar som negativ. Till skillnad till påståenden i del 2, finns det inte ja/nej att börja med i påståendet i del 3. Dessa påståenden delas upp i *positiva/negativa/neutrala* svar. Positiva betecknas som positiv inställning och negativa som negativ. I samband med varje påstående finns en figur där elevernas svar visas enligt årskurs. I avsnitt 6.1.4 diskuteras svenskans nödvändighet, dvs. om eleverna tror att de

kommer att behöva svenska i framtiden samt frågan om frivillighet, dvs. om eleverna skulle studera svenska även om det inte var obligatoriskt.

6.1.1 Jag tycker om att lära mig svenska

I del 2, ombads alla högstadiel elever, dvs. elever som hade erfarenhet av att studera svenska, att berätta om de tycker om att studera svenska eller inte (2.3). Eleverna i sjätte årskursen svarade inte på denna fråga. Svaren delas här in i *ja*, *nej* och *vet inte*.

73,5 % av eleverna i sjunde årskurs svarade *ja* på frågan *Jag tycker om att lära mig svenska*. Majoriteten av dessa elever tyckte om att lära sig svenska eftersom de ansåg att det är ett lätt språk. Några elever tyckte om att lära sig svenska eftersom de sade att det är ett trevligt språk. I åttonde och nionde årskurs var antalet *ja*-svar något färre än på sjunde årskurs. Drygt hälften av elever svarade att de tycker om att lära sig svenska. Motiveringarna i svaren liknade dem hos elever i sjunde årskurs: man tyckte om att lära sig svenska eftersom det ansågs lätt eller trevligt. Till skillnad till sjunde klassare, svarade några åttondeklassare att de tycker om att lära sig svenska även om det är lite svårt ibland. I några svar av niondeklassare syns nyttoaspekten av språket, både i det negativa och positiva.

(F 7) Kyllä, koska se tuntuu yksinkertaiselta, vielä. / Ja, eftersom det känns enkelt, för nu.

(F7) Kyllä, koska se on helppoa englantiin ja ranskaan nähden. / Ja, eftersom det är lätt jämfört med engelska och franska.

(F 8) Kyllä, koska asiat ovat helppoja ja kieli on helposti opittavissa. / Ja, eftersom sakerna är lätta och språket är lätt att lära sig.

(F 8) Kyllä. Se on hauskaa ja suhteellisen helppoa. / Ja. Det är kul och relativt lätt.

(F 9) Kyllä, sillä ruotsi on ainakin tähän asti ollut kohtalaisen yksinkertaista ja ruotsin kielen taito on tarpeellinen. / Ja, eftersom svenska har varit ganska enkelt så här långt och man behöver kunskaper i svenska.

(P 9) Kyllä, mutta en tiedä olisiko se [ruotsin kieli] tarpeellista. / Ja, men jag vet inte om det är nyttigt med svenskan.

(F 9) Kyllä, se on ollut aika helppoa, kiinnostavaa ja kaunista. / Ja, det har varit ganska lätt, intressant och vackert.

Antalet nej-svar var minst i sjunde årskursen, bara tredjedelen av elever svarade det. I deras motiveringar nämnde de att språket var svårt. Antalet nej-svar var betydligt större hos elever i åttonde och nionde årskurs; det skiljde bara två elevers svar mellan ja- och nej i åttonde och nionde årskurs. I åttonde årskurs var motiveringarna redan mycket mer mångsidiga. En del pojkar tyckte inte om att lära sig svenska eftersom det är tråkigt. För andra beror det på att det är svårt och att det som ska inläras har börjat försvåras. Några elever motiverade sitt svar med att de inte tycker om hur svenskan låter. Dessutom dyker nyttoaspekten också upp i de negativa svaren, några elever anser att det är onödigt att lära sig svenska och därför tycker de inte att lära sig det. Hos niondeklassare var motiveringar långa. Generellt sett liknar deras motiveringar dem i de lägre årskurserna; svenska anses vara ett svårt, onödigt eller tråkigt språk. Värt att notera är att alla niondeklassare med nej-svaren också studerar ett tredje språk.

(P 7) En, ajan tuhlausta, en opi mitään. / Nej, bort slösning av tid, jag lär mig ingenting.

(F7) En kovin paljoa, koska se on minulle vaikein kieli. / Inte så mycket, eftersom det är det svåraste språket för mig.

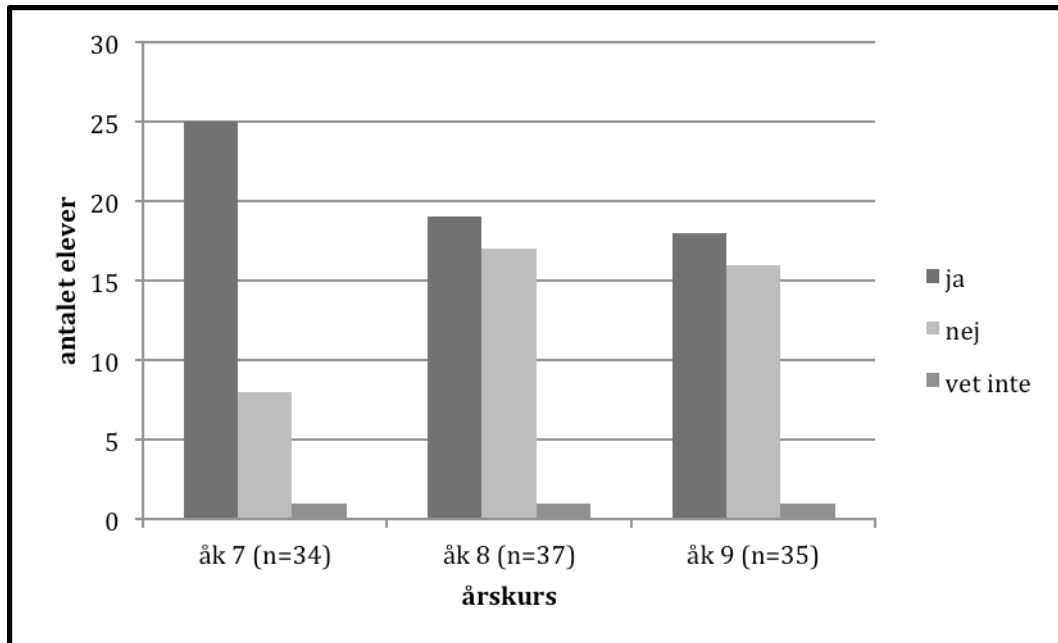
(F 8) En, koska en koe ruotsia hyödylliseksi kieleksi enkä usko, että tulen tarvitsemaan sitä tulevaisuudessa. / Nej, eftersom jag anser att svenska inte är ett nyttigt språk och jag tror att jag inte kommer att behöva det i framtiden.

(F 8) En, koska asiat alkaa mennä jo hankalammiksi ja sekoittuu ja tuskin tarvitsen ruotsia paljon. / Nej, eftersom sakerna redan börjar bli svårare och jag knappast kommer att behöva mycket svenska.

(F 9) En. Se ei ole niin helppoa kun kaikki sanovat ja sitä kuulee muualla niin vähän. / Nej. Det är inte lika lätt som alla säger att det är och man hör det så lite annanstans [= utanför skolan].

(P 9) En, turha kieli koska englannilla pärjää missä vaan. / Nej, ett onödigt språk eftersom man klarar sig med engelska var som helst.

I följande figur (figur 2) visas elevernas svar i varje årskurs. I figuren ska man koncentrera på att betrakta förhållande mellan ja och nej svaren i varje årskurs separat. Det är inte meningen att jämföra antalet elever i varje årskurs eftersom antalet respondenter från varje årskurs var olika.

FIGUR 3 Svaren på påståenden ”Jag tycker om att lära mig svenska”.

Angående de faktorer som påverkar motivation och inställning syns det i några elevers svar på frågan om de tycker om att lära sig svenska att läraren påverkar båda dessa. I både ja- och nej-svar syns påverkan av läraren:

(F 7) En, koska opettaja on tyhmä. / Nej, eftersom läraren är dum.

(F 7) Kyllä ja ei, kun opettaja ei ole innostavinta sorttia [...] / Ja och nej, eftersom läraren inte är den mest inspirerande sort.

(T 8) En, en tajua mitään ja ope ei neuvo. / Nej, jag fattar ingenting och läraren hjälper inte mig.

(F 9) En, koska tunnit ovat pitkäveteisiä. / Nej eftersom lektionerna är långrandiga.

(F 9) En, koska opettajamme ei ole kovin motivoiva. / Nej, eftersom vår lärare inte är riktigt motiverande.

(P 9) [...] Sen opetus voisi olla mielenkiintoisempaa. / Undervisningen skulle kunna vara mer intresseväckande.

6.1.2 Det är viktigt att lära sig svenska

Majoriteten av sjätteklassarnas motiveringar i anslutning till ja-svar på påståendet "*det är viktigt att lära sig svenska*" rör svenskans ställning i Finland eller geografiska skäl. Andra motiveringar är att det är viktigt att lära sig svenska och språk över huvudtaget.

(P 6) Kyllä, sehän on toinen Suomen virallisista kielistä. / Ja, det är ju ett av Finlands officiella språk.

(F 6) Kyllä, koska Ruotsi on naapurivaltio. / Ja, eftersom Sverige är grannlandet.

Svaren hos högstadieläverna var längre och mer omfattande men av samma typ som hos sjätteklassare. De anser att det är viktigt att lära sig svenska eftersom det är nyttigt och att man kan behöva det. Dessutom motiverade de vikten också med dess officiella status i Finland.

(F 7) Kyllä, sillä ruotsilla pärjää useammassakin Pohjoismaassa. / Ja, eftersom man klarar sig med svenska i flera nordiska länder.

(P 7) Kyllä, koska ruotsi on Suomen toinen virallinen kieli. / Ja, eftersom svenska är Finlands andra officiella språk

(F 7) Kyllä, koska Ruotsi on naapurimaamme ja sitä kieltä tulee tarvitsemaan paljon. / Ja, eftersom Sverige är vårt grannland och man kommer att behöva detta språk mycket.

(F 8) Kyllä, koska se on isona hyödyksi. / Ja, eftersom det är nyttigt när man blir stor.

(F 8) Kyllä, se on Suomen toinen virallinen kieli ja kyllä sitä kuuluisi osata edes jonkun verran. / Ja, det är det ena av Finlands två officiella språk och det borde man kunna åtminstone i någon mån.

I några svar från niondeklassare syntes den kulturella aspekten

(F 9) Kyllä, koska suomalaiset tarvitsevat yhä ruotsia joidenkin esim. vitsien ymmärtämiseen. / Ja, eftersom finländare behöver ännu svenska för att kunna förstå t.ex. några vitsar.

I sjätte årskurs fanns bara en elev (en pojke) som ansåg att det inte är viktigt att lära sig svenska. I de andra årskurserna motiverade eleverna sina svar med att man inte nödvändigtvis behöver svenska längre i arbetslivet i Finland och att man klarar sig med engelskan. I synnerhet är elever i nionde årskursen av den åsikten att det räcker med att kunna

engelska. Dessutom motiverar några sitt svar med att man inte ännu har behövt använda svenska i praktiska situationer utanför skolan.

(F 7) Ei, koska sitä ei tarvitse esim. kaikissa ammateissa. / Nej, eftersom man inte behöver det t.ex. i alla yrken.

(P 7) Ei, nykyään Suomessa ei ole juuri hyötyä ruotsista. / Nej, nuförtiden har man inte mycket nytta av svenskan i Finland.

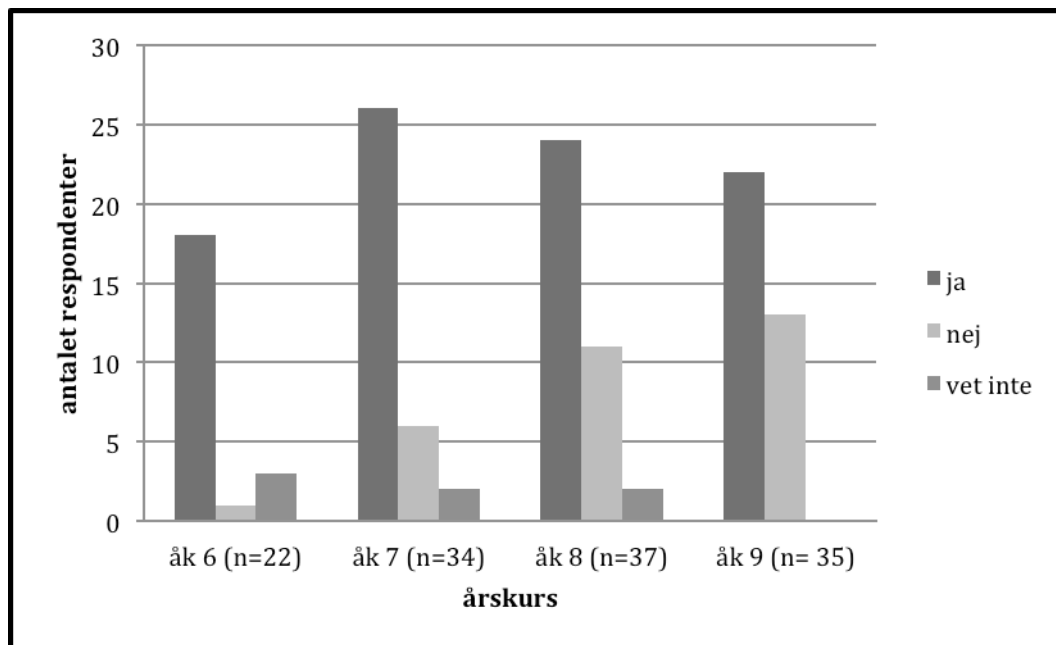
(P 8) Ei minun mielestäni, koska en ole joutunut käyttämään ruotsin kieltä. / Inte enligt min åsikt, eftersom jag inte har använt svenska språket.

(F 8) Ei, koska elämässä ei ole liikaa aikaa hukattavaksi ja sen voisi käyttää paremminkin sen ajan. / Nej, eftersom det inte finns för mycket tid i livet att gå miste om och man kunde använda denna tid bättre.

(P 9) Ei, ruotsia tarvii suurimmaksi osaksi vain Ruotsissa ja siellä osataan englantia. Miksi opetella ruotsia, kun ruotsalaisetkaan ei opiskele suomea. / Nej, man behöver svenska bara i Sverige för det mesta och där kan man engelska. Varför måste man lära sig svenska om svenskarna inte studerar finska heller.

(F 9) Ei, koska ruotsi on vähenevä kieli eikä [sitä] puhuta maailmalla. Nej, eftersom svenska är ett allt mindre vanligt språk och man talar inte [det] i världen.

Förhållandet mellan ja- och nej-svar var likadant som i det tidigare presenterat påståendet (se kap. 6.1.1). Största delen av elever i sjätte och i sjunde årskurs anser således att det är viktigt att lära sig svenska. Däremot var andelen de som svarade *nej* högre i åttonde och nionde årskurs. 29,7 % av eleverna i åttonde och 37,1 % i nionde årskursen ansåg att det inte är viktigt att lära sig svenska. I följande figur (figur 3) visas elevernas svar fördelat enligt årskurs.

FIGUR 4 Svaren på påståenden ”Det är viktigt att lära sig svenska”

Värt att notera är sambanden mellan elevernas nej-svar och föräldrarnas yrke. Elever som svarade *ja* hade föräldrarna i sådana yrken som kan tänkas kräva en högre utbildning (t.ex. läkare, lärare, jurist, arkitekt osv.). På motsvarande sätt syntes det att elever som svarade *nej* hade föräldrarna i sådana yrken som kan tänkas kräva en grundutbildning eller yrkesutbildning.

En överraskande allmän motivering för att man inte anser inläring av svenska viktigt eller att man inte tycker om att läsa svenska var att eftersom man inte heller studerar finska i Sverige. Finska grundskoleelever anser att det är orättvist att man måste lära svenska i Finland är på något sätt orättvis och att vi situationen vore bättre och att situationen vore bättre och mer jämlik om man lärde sig finska i Sverige. Dessa svar avslöjar en brist i elevernas kunskap om varför man egentligen studerar svenska i Finland.

6.1.3 Att studera svenska är...

Elever i sjätte årskurs inställer sig till den kommande svenskinläringen mycket positivt. Alla elever svarade med positiva motiveringar till frågan om hur det är att studera

svenska. En elev svarade *vet inte* men de övriga 21 sade att det är nyttigt, viktigt och kul att studera svenska.

(P 6) hyödyllistä, koska se on toinen Suomen virallisista kielistä. / nyttigt, eftersom det är ett av Finlands officiella språk.

(F 6) tärkeää, hyödyllistä, koska ruotsia tarvii moneen eri asiaan. / viktigt, nyttigt, eftersom man behöver svenska för så många olika saker.

(F 6) varmaan kivaa, koska se kuulostaa kivalta. / säkert kul, eftersom det låter roligt.

Elever i högstadiet har redan erfarenheter av att studera svenska. De elever i sjunde årskurs vars svar kan betraktas som positiva beskriver att lära sig svenska är nyttigt, viktigt och trevligt. Svaren skiljer sig därmed inte mycket från de svar som elever i sjätte årskurs gav. Dessutom säger några att det är kul eftersom svenska är ett lätt språk.

(F 7) mukavaa, koska kieli on melko helppo. / Trevligt, eftersom språket är ganska lätt.

(F 7) hyödyllistä, koska sitä tarvitsee luultavasti Suomessakin. / Nyttigt, eftersom man troligen behöver det också i Finland.

(F 7) tärkeää, koska ruotsi on toinen virallinen kieli Suomessa. / Viktigt, eftersom svenska är det andra officiella språk i Finland.

Majoriteten av eleverna i åttonde årskurs vars svar var positiva tar fram nyttoaspekten (jfr Palviainen 2011, se avsnitt 2.4) som ett gemensamt drag. Dessutom uppstår språkets lätthet också i svaren till denna fråga.

(F 8) hyödyllistä ja tärkeää, koska se on Suomen toinen virallinen kieli ja antaa tulevaisuuden mahdollisuuksia. / nyttigt och viktigt, eftersom det är Finlands andra officiella språk och det ger möjligheter i framtiden.

(F 8) mielenkiintoista, hyödyllistä, tärkeää ja hauskaa, koska [ruotsin] kieli on helppoa. / intressant, nyttigt, viktigt och roligt, eftersom [svenska] språket är lätt.

(F 9) hyödyllistä, koska työssä saattaa todellakin tarvita sitä. / nyttigt, eftersom man verkligen kan behöva det i jobbet.

(F 9) hyödyllistä, koska on aina hyödyllistä mitä enemmän kieliä taitaa. / nyttigt, eftersom det alltid är nyttigt ju fler språk man kan.

(P 9) helppoa, koska ei ole vaikeita kielioppiasioita. / lätt, eftersom det inte finns svåra grammatiksaker.

De högstadieelevers vars svar kan betraktas som negativa sade att det är onödigt, frustrerande, svårt och tråkigt att studera svenska. De anser också att det räcker med att man kan engelska. Man vill också studera hellre andra språk än svenska.

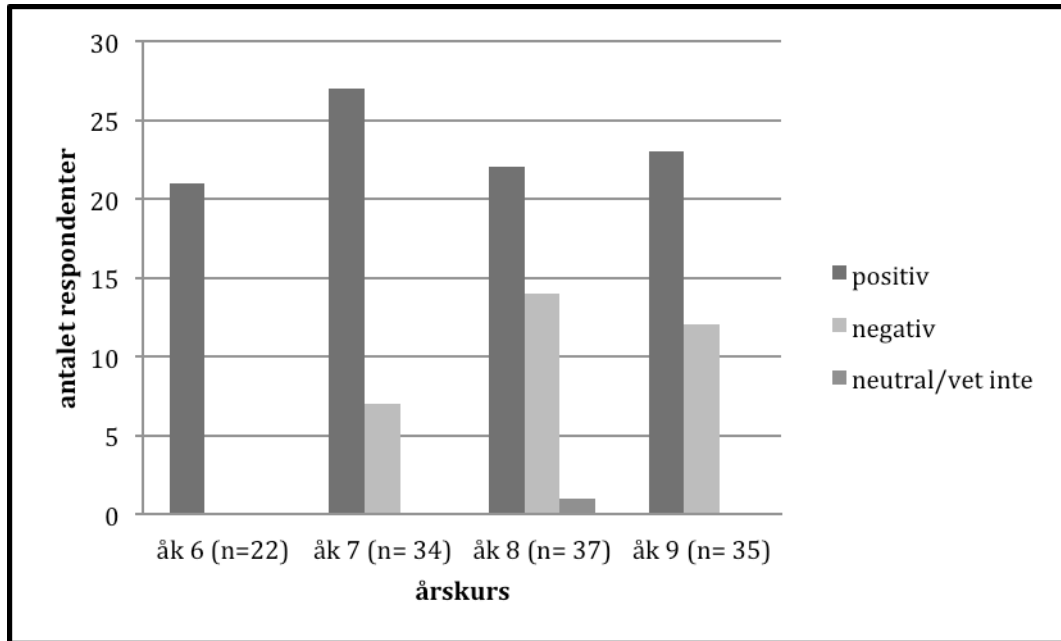
(P 7) turhauttavaa, koska ei tiedä tarviiko sitä koskaan. / frustrerande eftersom man inte vet om man någonsin kommer att behöva det.

(F 8) hankalaa ja tylsää, koska ei ole motivaatiota keskittyä kyseiseen kieleen. / besvärligt och tråkigt, eftersom jag inte har motivation för att koncentrera mig på språket i fråga.

(P 9) hyödytöntä, koska ruotsalaiset osaa englantia ja suomenruotsalaiset kans. / onödigt, eftersom svenskar kan engelska och finlandssvenskar med.

(P 9) Tylsää ja hyödytöntä, koska sitä opetetaan pakolla ja sillä pärjää vain Ruotsissa. / Tråkig och onödigt, eftersom man lär sig det med tvång och man klarar sig med det bara i Sverige.

I följande figur (figur 4) visas antalet elevernas svar för varje årskurs, indelat i positiva, negativa och neutrala/vet inte. Resultaten visar att förhållandet mellan elevernas positiva och negativa svar i varje årskurs motsvarar resultaten i påståendena som diskuterats ovan. Elever i sjätte årskurs är alla positivt inställda att lära sig svenska, eleverna i sjunde årskurs är i största delen positivt inställda, drygt en fjärde del av dessa elever var negativt inställda.

FIGUR 5 Svaren på frågan ”Att studera svenska är...”

Värt att notera är att lärarens roll syns i några elevers svar, både i negativa och positiva sådana.

(F 7) kivaa, koska meillä on mukava opettaja. / Kul eftersom vi har en trevlig lärare.

(F 8) vaikeaa, koska ope ei auta ja selitä asioita. / svårt eftersom läraren inte hjälper och förklarar saker.

(F 8) hyödyllistä ja hauskaa, koska tunneilla on kivaa ja ruotsi kiinnostaa. / nyttigt och roligt, eftersom det är kul på lektionerna och svenskan intresserar mig.

(F 9) tylsää, koska tunnit ovat huonosti suunniteltuja. / tråkigt, eftersom lektionerna är dåligt planerade.

(F 9) aika tylsää, koska tunnit on aina samanlaisia. / ganska tråkigt eftersom lektionerna är alltid likadana.

6.1.4 Föräldrarnas och kompisarnas inställning

Föräldrarnas och kompisarnas inställning kan påverka ens motivation (Linnarud 1992). I frågorna 3.6 - 3.9 frågades eleverna att berätta vad de anser att deras föräldrar och

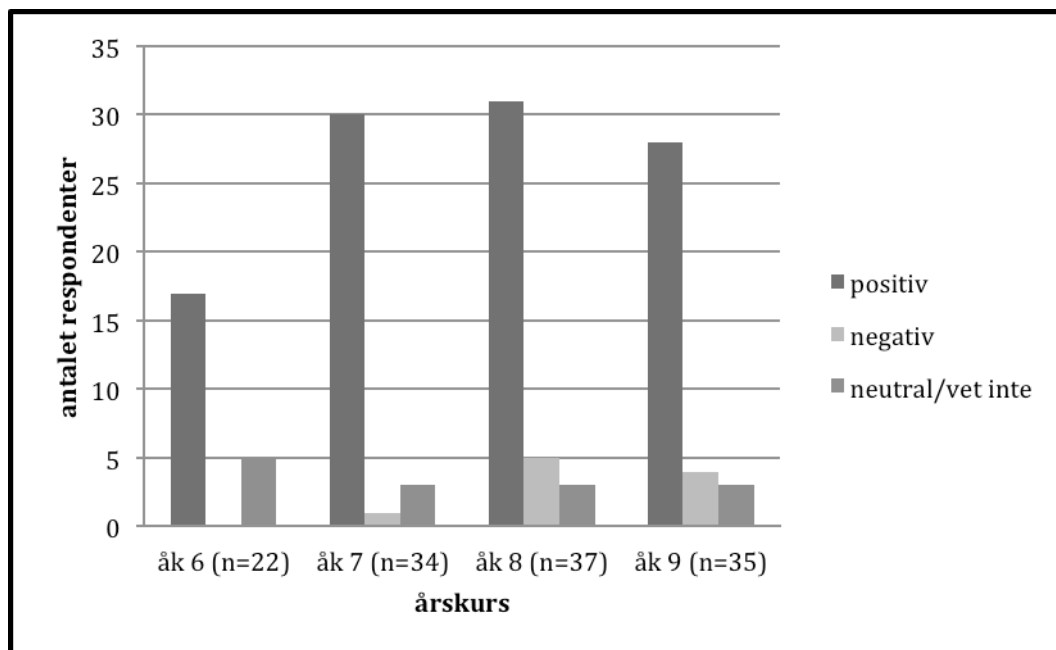
kompisar tycker om svenskstudier. En klar majoritet av elever i alla årskurser anser att deras föräldrar inställer sig positivt till svenska. Eleverna anser att deras föräldrar tycker att det är mycket viktigt och nyttigt att studera svenska.

(F 9) hyödyllistä ja tärkeää, auttaa jatko-opinnoissa. / nyttigt och viktigt, hjälper i fortsatta studier.

(F8) tärkeää ja sitä tarvitsee paljon Ruotsissa, Suomessa ja työssä. / viktigt och man behöver det mycket i Sverige, Finland och på jobbet.

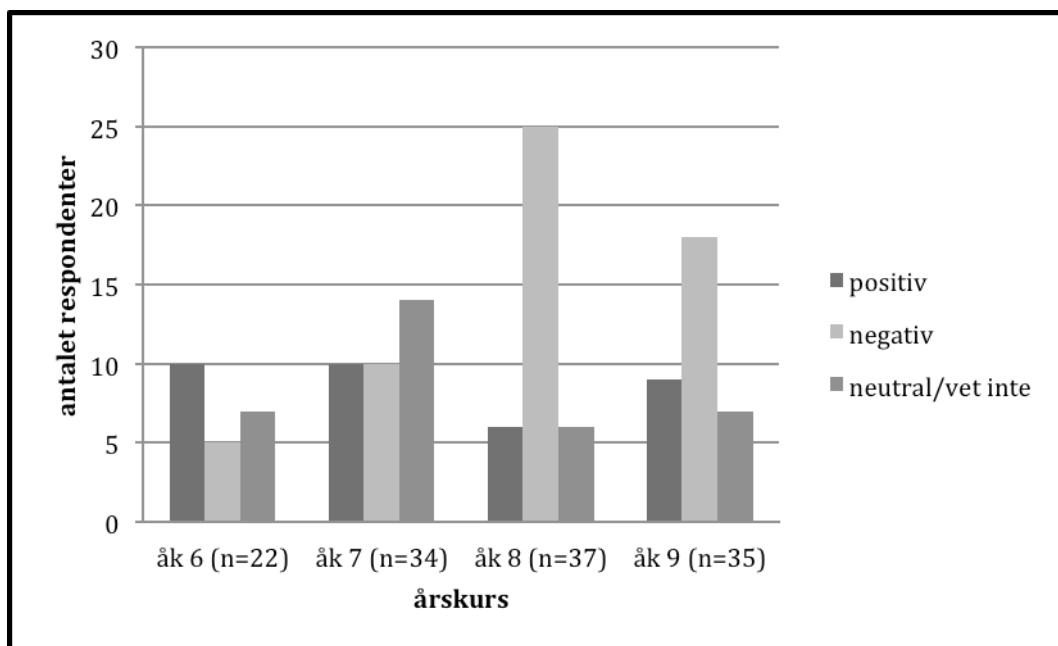
Sammanlagt 10/128 elever anser att deras föräldrar tycker att det är onödigt att studera svenska. Fem av dessa går i åttonde årskurs och fyra i nionde.

- (P 8) turhaa olla pakollista. / onödigt att vara obligatoriskt.
- (F7) ruotsin kieltä ei pitäisi opettaa ainakaan vielä yläasteella, koska se sekoittaa. / svenska språket borde inte läras ut åtminstone inte på högstadiet eftersom det förvirrar.

FIGUR 6 Svaren till frågan "Mina föräldrar tycker att svenskstudier är..."

En allmän antagande bland forskare och föräldrar är att kompisar påverkar mycket ens inställning, i synnerhet i det negativa. Med påståendet "*Mina kompisar tycker att svenskstudier är...*" (påstående X) redogörs hur eleverna anser att sina kompisar är inställda gentemot svenska. I följande figur (figur 10) visas fördelningen mellan *positiva*, *negativa* och *neutrala/vet inte* svarar enligt årskurs. Fördelningen mellan svaren är relativt jämn i sjätte och sjunde årskursen, medan antalet negativa svar är relativt stort i åttonde och nionde årskurs.

FIGUR 7 Svaren till frågan "*Mina kompisar tycker att svenskstudier är...*".

De vars svar betraktas som positiva säger att sina kompisar tycker att svenska är lätt, nyttigt och kul.

(F 8) helppoa, tai ainakin helpompaa kuin englannin opiskelu. / lätt, eller åtminstone lättareän att studera engelska.

(P 9) [...] useimmilla kuitenkin semmoinen asenne, että se ei ole turhaa. / [...] de flesta har ju den inställningen att det inte är onödigt.

De elever kan betraktas som negativa, skriver att deras kompisar anser att det är onödigt, tråkigt, irriterande och dumt att lära sig svenska.

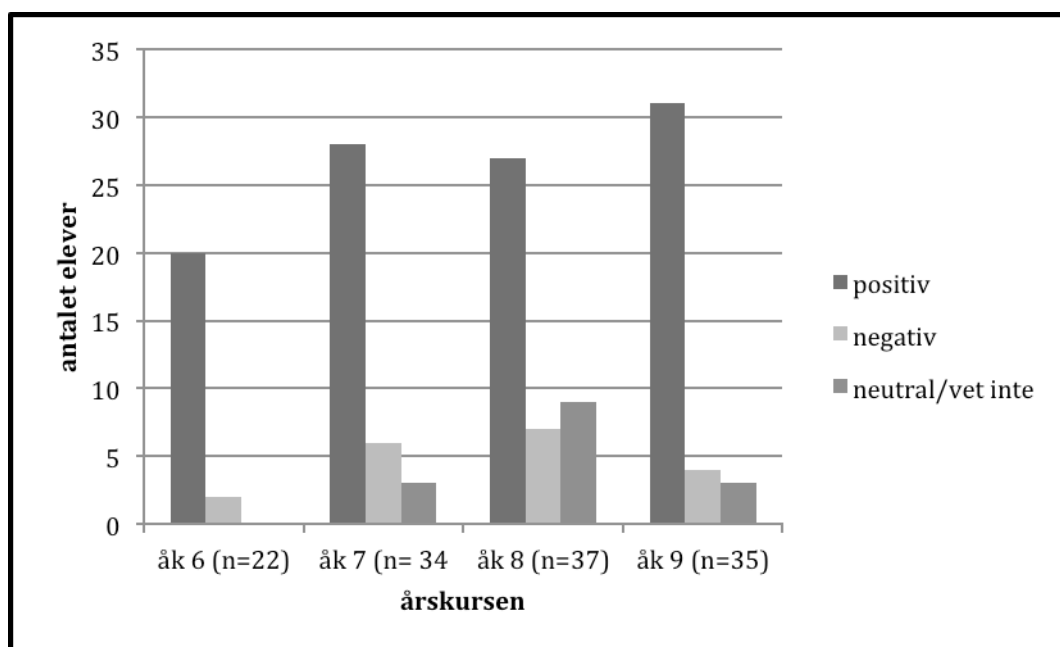
(F 9) kärjistäen poikapuoliset kaverini eivät oikein pidä ruotsin kielen opiskelusta. / tillspetsat, mina manliga kompisar tycker inte riktigt om att lära sig svenska.

(F 7) tylsää ja liian pakotettua. / tråkigt och för påtvingat.

Även om största delen av elever i åttonde och nionde årskurs anser att deras kompisar inte tycker om att lära sig svenska är antalet elever som inställer sig negativt till svenska (svaren till frågorna som diskuteras i avsnitten 6.1.1-6.1.4).

6.2 Motivation relaterad till svenska som skolämne

Först i detta kapitel betraktas elevernas svar på påståenden ”Jag vill studera svenska eftersom”(3.2). Med denna fråga redogörs för vad som motiverar elever att läsa svenska dvs. genom svarar till denna påstående analyseras motivationen för att studera svenska. Svaren delas in i positiva, negativa och neutrala. Därefter diskuteras motivation från synvinkel av kontakter till svenska språket.

FIGUR 8 Svaren på frågan ”Jag vill studera svenska eftersom...”.

Som syns ovan i figur 8 var orsaken till viljan att lära sig svenska mest positiva. I praktiken leder frågeställningen i denna fråga eleven till att man kan svara bara antingen

positivt eller vet inte, men på detta sätt står upp de elever som verkligen har en dålig motivation om de svarar ”jag vill studera svenska eftersom jag vill inte”. Det som är positivt är att största delen har någon orsak som ger dem motivation för att studera svenska. Skillnader mellan årskursen var små. I åttonde årskurs fanns det procentuellt mest *negativa* och *neutrala/vet inte* svar i förhållande till *negativ* och *neutral/vet inte* svar i andra årskurser. I detta fall kan de negativa svaren betraktas som elever som är amotiverade. De vill inte alls studera svenska, dvs. De är helt utan motivation.

De elever i sjätte och sjunde årskurs som svarade positivt säger att de vill studera svenska eftersom de vill lära sig att tala svenska, eftersom det är nyttigt och man behöver det. Dessutom vill några elever studera svenska eftersom de vill få bra betyg och framgång. De eleverna som har svenskspråkiga släktingar eller kompisar vill lära sig svenska för att kunna kommunicera med dem. Eleverna motiverade sina positiva svar bl.a. på följande sätt:

(P 6) Suomessa sitä tarvitsee päästäkseen melkein mihinkään työpaikkaan. / I Finland behövs det för att få nästan vilket jobb som helst

(F 6) Uskon, että tulen tarvitsemaan sitä vielä joskus. / Jag tror att jag kommer att behöva det någon gång.

(F 7) pidän kielistä ja ruotsia on hyvä osata. / jag tycker om språk och det är bra att kunna svenska.

(F 7) jos vaikka muutan Ruotsiin tai en tiiä meen ruotsalaisen kanssa naimisiin. / om jag flyttar till Sverige eller jag vet inte, gifter mig med en svensk.

(F 8) haluaisin osata jonkin muunkin kielen suomen ja englannin lisäksi. / jag skulle vilja kunna något annat språk förutom finska och engelska.

(F 8) siitä on varmasti hyötyä työelämässä ja muutenkin. / det är säkert nyttigt i arbetslivet och även annars.

(F 9) haluan ymmärtää sitä ja käyttää sitä tulevaisuudessa. / jag vill förstå det och använda det i framtiden

(P 9) joskus saatan ajaa rekkaa ruotsissa, norjassa yms. / någon dag kommer jag kanske att köra långtradare i sverige, norge osv.

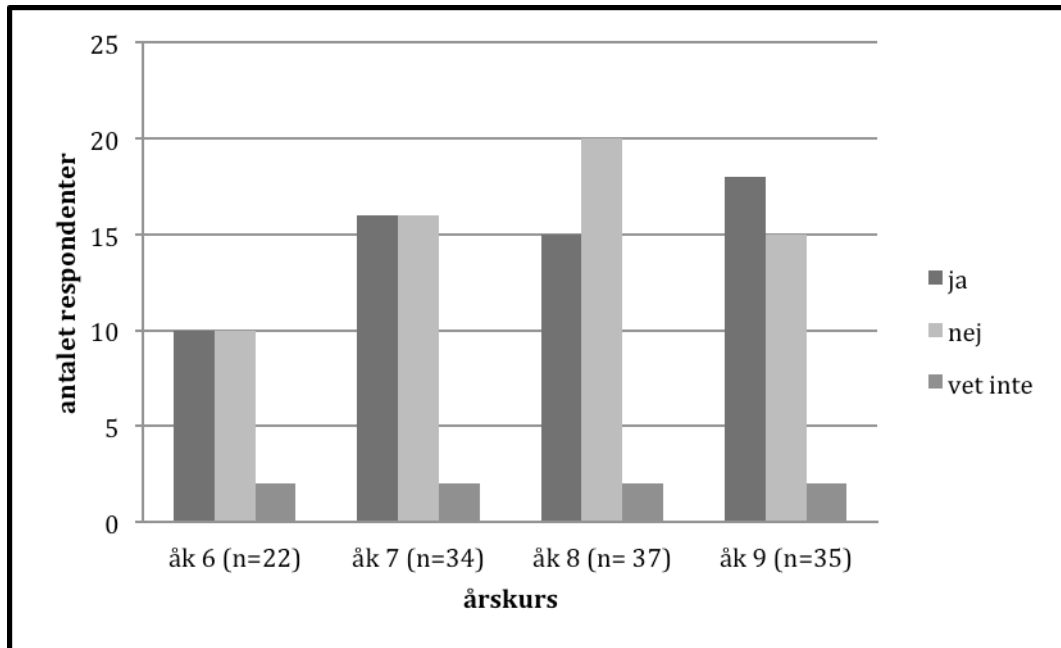
Mest negativa svar i förhållandet till antalet elever fanns i sjätte och åttonde årskurs. Cirka hälften av de elever vars svar kan betraktas som negativa vill lära sig svenska eftersom det är ett måste eller eftersom man får betyg i det och det påverkar medelvärdet. Den andra hälften vill inte alls studera svenska. Värt att notera är att 14/19 av de som svarade negativt är pojkar och 5/19 flickor.

6.2.1 Svenskspråkiga släktingar och kompisar

Släktingar och kompisar kan påverka motivation och inställning och resultaten i denna undersökning visar att de kan påverka på ett positivt sätt. Svaren på påståenden 3 i del 1 *"jag har svenskspråkiga släktingar eller vänner"* visar att 46,1 % (59/128) av alla elever har svenskspråkiga släktingar eller kompisar. 46/128 (35,9 %) av dessa elever har en positiv inställning att studera svenska (svaren till frågan *"Att studera svenska är..."*) och 49/128 (38,3 %) var positivt motiverade för svenskinläring (svaren till frågan *"Jag vill studera eftersom..."*). Sammanfattningsvis kan sägas att de elever som har släktingar eller kompisar i Sverige tycks ha i genomsnitt bättre motivation för svenskstudier och mer positiv inställning gentemot det också.

6.2.2 Frivillig inläring

Det fanns ett påstående som rörde svenska som obligatoriskt ämne: *"jag skulle studera svenska även om jag inte var tvungen"* (2.5). Svaren på detta påstående, *"jag skulle studera svenska även om jag inte var tvungen"* belyser elevernas inställning till svenska språket och det hur viktigt de anser svenska vara. Totalt 46,1% (59/128) av respondenterna svarade att de skulle studera svenska även om det inte var ett obligatoriskt ämne, medan 47,7% (61/128) av respondenter svarade att de inte skulle studera svenska om det inte var obligatoriskt. Bara 8 respondenter svarade *vet inte*, två i varje årskurs. Resultaten stämmer överens med resultat från en opinionsundersökning från hösten 2008 som presenteras av Palviainen (2011, 48). I följande figur (figur 6) visas elevernas svar fördelat över årskurser. I sjätte och sjunde årskurs svarade hälften av eleverna att de skulle studera svenska även om det inte var obligatoriskt. I åttonde årskurs svarade majoriteten elever att de *inte* skulle studera det medan förhållandena var de omvända i nionde årskurs: drygt hälften svarade att de skulle studerat svenska även om det inte varit obligatoriskt.

FIGUR 9 Svaren på påståenden ”Jag skulle studera svenska även om jag inte var tvungen”.

I de elevernas svar som skulle studera svenska även om det inte var obligatoriskt syns igen nyttoaspekten som diskuteras av Palviainen (2011) De vill studera svenska även frivilligt eftersom man behöver språk och kommer att ha nytta av kunskaper i svenska i arbetslivet. Dessutom de om svenska språket eller att studera språk överhuvudtaget. Överraskande vanlig var också att man ville lära sig svenska eftersom man har svensk-språkiga släktingar eller kompisar

(F 6) Kyllä, koska rakastan eri kulttuureita ja maita ja haluan pärjätä ulkomailla. / Ja, eftersom jag älskar olika kulturer och länder och jag vill klara mig i utomlands.

(P 6) Kyllä, sillä haluaisin jutella paremmin ruotsalaisen kaverini kanssa. / Ja, eftersom jag skulle vilja prata bättre med min svenska kompis.

(F 7) Kyllä, koska kieliä tarvitsee ja Ruotsissa tulee kuitenkin käytyä. / Ja, eftersom man behöver språk och jag kommer ju åka till Sverige då och då.

(F 7) Kyllä, koska ei tiedä millon ja missä sitä tarvitsee. / Ja, eftersom man inte vet när och var man kommer att behöva det.

(F 8) Kyllä, koska luulen että tulen tarvitsemaan sitä tulevaisuudessa ja esim. tulevassa ammatissa. / Ja, eftersom jag tror, att jag kommer att behöva det i framtiden och t.ex. i mitt framtida yrke.

(P 8) Kyllä, sillä minulla asuu sukulaisia Norjassa ja he ymmärtävät ruotsia. / Ja, eftersom jag har släktingar i Norge och de förstår svenska.

(F 9) Kyllä, koska se on kuitenkin kotimaani toinen virallinen kieli. / Ja, eftersom det är ju det andra officiella språket i mitt hemland.

(F 9) Kyllä, haluan ymmärtää ruotsalaisia kun matkustaa ja käyttää heidän kieltään. / Ja, jag vill förstå svenskar på resor och använda deras språk.

De elever som svarade att de inte skulle studera svenska om det inte var obligatoriskt motiverade sina svar med att svenska är svårt, de orkar inte, att de inte tycker om svenska, eller att de har inte nytta av det. Dessutom anser en del att det räcker med engelska och många skulle hellre vilja studera några andra språk (tyska, ryska, spanska).

(P 6) En, koska en jaksaisi. / Nej, eftersom jag inte skulle orka.

(F 7) En, koska se ei ole silti niin hyödyllinen kuin enkku. / Nej, eftersom det inte är lika nyttigt som engelska.

(P 7) No en todellakaan opiskelisi, paljon mieluummin vaikka kiinaa. / Jag skulle verkligen inte studera det, skulle mycket hellre studera kinesiska.

(F 8) Ei, en koe sitä hyödylliseksi, koska sitä ei puhuta muualla kuin Ruotsissa ja Suomessa. Sen sijaan voisi opiskella paljon globaalimpia kieliä (esim. espanja). / Nej, det är inte nyttigt, eftersom man använder det bara i Sverige och i Finland. I stället kunde man studera mera globala språk (t.ex. spanska).

(P 8) Ei koska isot kielet menevät sekaisin [...]. / Nej, eftersom stora språk blandas [...].

(F 9) Ei, en olisi 7. luokalla valinnut ruotsia, koska oli ennakkoluuloja. / Nej, jag skulle inte ha valt svenska på sjundeklassen eftersom jag hade fördomar.

(F 9) En, koska kieli ei ole suosikkejani. / nej, eftersom språket [svenska] inte är en av mina favoriter.

(P 9) En, vaan ottaisin jonkun kiinnostavamman kielen. / Nej, jag skulle ta något mer intressant språk.

Värt att notera är att antalet pojkar som svarade *ja* på denna fråga var endast 8/41 (19,5 %). Majoriteten av pojkarna (80,5%) skulle inte studera svenska om det inte var obligatoriskt. Motsvarande siffror hos flickorna var 55/87 (63,2%) för dem som svarade *ja* på frågan och *nej* 32/87 (36,8%). Detta resultat går i samma linje med resultat om

skillnader mellan manliga och kvinnliga studenter i tidigare forskning (se t.ex. Tuokko 2008, Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011, Kantelinen 2004, Juurakko-Paavola 2011). Ett annat intressant fynd var att en allmän uppfattning hos flera elever i alla årskursen tycks vara att om man inte studerar svenska som ett obligatoriskt ämne så kommer man att ha färre antal lärotimmar i högstadiet.

(P 6) En koska en halua lisääineita. / Nej, eftersom jag inte vill ha extraämnen.

(P 7) Koska yläasteella on muutenkin tarpeeksi tunteja. / Eftersom det finns redan tillräckligt mycket med ämnen i högstadiet.

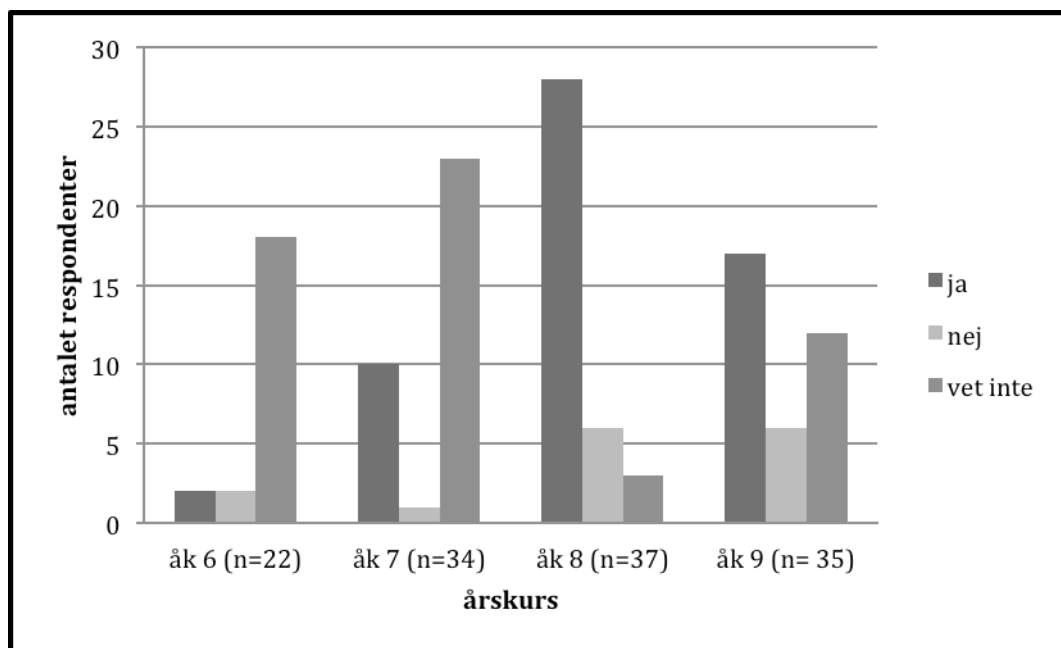
(F 8) En, mitä enemmän vapaa-aikaa, sen parempi. / Nej, ju mer fritid desto bättre.

(P 8) En, koska sillon saisin hyppytunteja. / Nej, eftersom då skulle jag få håltimmar.

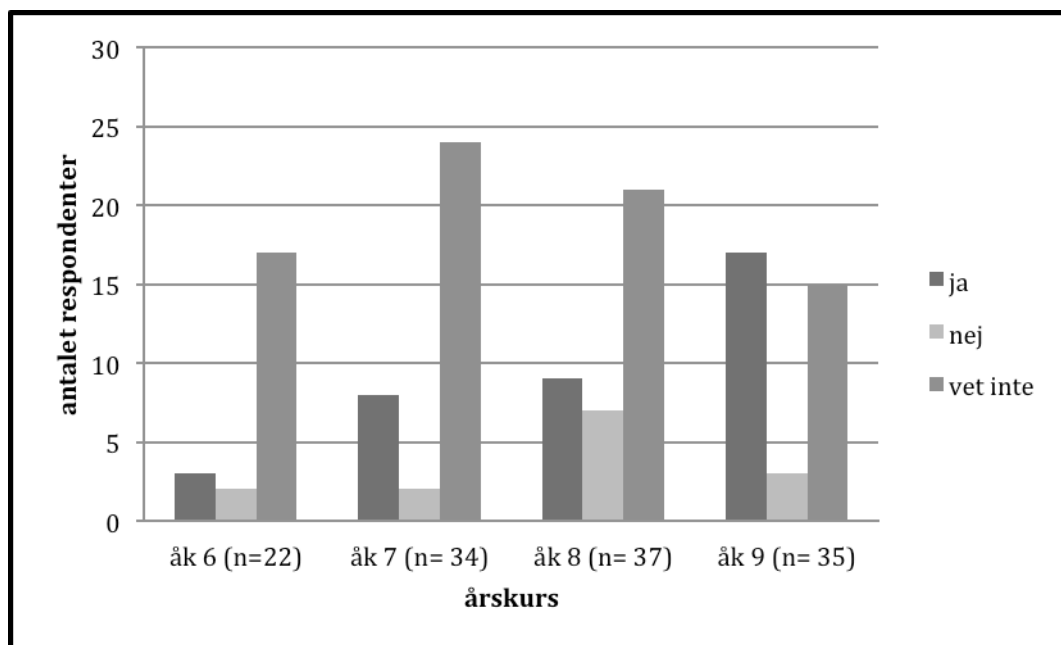
6.3 Motivation relaterad till framtiden

I följande diskuteras två påståenden som rör svenskans nytta samt frågan om frivillig inlärning av svenska. I del 1 fanns det två påståenden med vilka redogörs för elevernas åsikter om svenskans nytta i avseende till framtiden: *Jag behöver svenska i fortsatta studier* (påstående 14), samt *Jag kommer att behöva svenska i arbetslivet* (påstående 15). Elever i sjätte och sjunde årskurs vet inte ännu om de kommer att behöva svenska i fortsatta studier eller i arbetslivet. Majoriteten av elever i åttonde årskurs är däremot av den åsikten att de kommer att behöva svenska i fortsatta studier. Elever i nionde årskurs är inte lika säkra om svenskans nödvändighet i fortsatta studier, cirka hälften är av den åsikten att de kommer att behöva svenska i fortsatta studier, men en tredjedel av niondeklassare svarade *vet inte*. Angående påståenden ”*Jag kommer att behöva svenska i arbetslivet*” skiljer sig resultaten från påståenden om svenskans nödvändighet i fortsatta studier. Hos elever i åttonde årskurs är svenskans nytta i arbetslivet inte lika klar som det var för påståendet om fortsatta studier. Majoriteten av åttondeklassare vet inte om de kommer att behöva svenska i arbetslivet. Hos elever i nionde årskurs fördelas svaren på motsvarande sätt som i påståenden om svenskans nödvändighet i fortsatta studier. I följande två

figurer (figur 5 och 6) visas elevernas svar till dessa två påståenden, delat i årskurser.

FIGUR 10 Svaren på påståenden "Jag behöver svenska i fortsatta studier."

FIGUR 11 Svaren på påståenden "Jag behöver svenska i arbetslivet."

6.4 Inställning relaterad till kulturmöten

I detta kapitel presenteras elevernas teckningar som de ritade som en del (del 4) av enkäten. Som sagt, en teckning har man inte använt så mycket i språk som forskningsämne. T.ex. Jäntti (2011) har tidigare undersökt teckningar i relation till studerandenas uppfattningar, som är också en av affektiva faktorer. Hon undersökte turismstuderandenas uppfattningar om språkkunskapernas betydelse i arbetslivet. I sin undersökning använde hon en teckning som en av analysmetoder och denna användes för att redogöra för studerandenas uppfattningar om hur de ser sig själva som språkinlärare. I denna avhandling används teckningar däremot för att redogöra för vad eleverna anser om svenskspråkiga och svenskspråkiga områden. Meningen är att ta reda på skillnader mellan teman som framstår i teckningar i olika årskurs. Dessutom betraktas om det framstår i teckningar något som anknyter sig till motivation och inställning.

6.4.1 Teckningen

På grund av geografiska skäl har alla respondenter haft kontakt med det svenska språket. Alla respondenter känner till Haparanda, som ligger bara 130km från Uleåborg, som en plats att åka till och handla i IKEA och i andra affärer samt en plats där man hämtar mat. Respondenternas teckningar består huvudsakligen av dessa element. I majoriteten av teckningar har eleverna ritat Sveriges flagga eller IKEAs logo och i många fall är det det enda som de har ritat. Det tredje allmännaste var tre kronor, ishockey klubbar eller annat ishockey relaterat. Efter detta kom bilder av godis (i Haparanda finns den största godisaffären i Norden) och mat, i synnerhet IKEAs köttbullsportion. Viking Line eller andra färjor var också allmänna i teckningar. I följande bilder (bild 1 och 2) visas teckningar i vilka syns sammanfattat det som största delen av elever ritade i sina teckningar. Bild 1 (till höger) är en teckning av en flicka i åttonde årskurs. Hon förklarar sin teckning på följande sätt:

Polkka-karkkeja, iloista mieltä, urheilullisuutta, vaatemerkkejä, aurinkoa, vanhoja TV-sarjoja (esim. Melukylän lapset), Candy King, IKEA / Polka-godis, gladet, sportighet, klädvarumärken,

solen, gamla TV-serier (t.ex. Barnen på Jungelbacken), Candy King, IKEA.

Bild 2 (till vänster) är en teckning av en flicka i sjunde årskurs. Hon förklarar sin teckning på följande sätt:

lippu, kauppoja, juhannusjutut, ruotsin laiva, Peppi Pitkätossu, kruunu(raha), kuningas / flagga, butikker, midsommar saker, Sveriges färja, Pippi Långstrump, krona(pengar), kungen

BILD 1 och 2 De allmännaste saker som framstod i elevernas teckningar.

I sjätteklassarnas teckningar finns inte så mycket. I majoriteten av teckningarna förekommer svenska flaggan, IKEAs logo eller något Haparanda-relaterat. I några teckningar syns påverkan av svenskspråkiga släktingar eller kompisar (se bild 5) Sjundeklassare har redan mycket mer information om Sverige, svenskspråkiga och svenskspråkigt kultur än sjätteklassare. I deras teckningar finns samma saker som i sjätteklassarnas, dvs. IKEA, Haparanda, läsk, godis och svenska flaggan men deras svar innehåller emellertid redan mycket mer information om andra kulturella aspekter: Pippi, Dalahästar, Kungliga familjen och ishockeyn. Dessa är teman som är i läroboken. Stereotyper börjar

också ses på elevernas svar på sjundeklass. Samma teman fortsätter i åttonde- och niondeklassarnas teckningar.

I cirka hälften av teckningar fanns också andra saker dessutom de i bilder 1 och 2. I bild 3 framstår två andra populära teman: svensk natur och vackra och modemedvetna människor. Flickan i nionde årskursen förklarar sin teckning på följande sätt:

(F 9) 1) Ruotsin lippu, samantapainen kuin Suomen 2) Kauniita taloja maaseudulla Ruotsissa 3) kauniita ja muotitietoisia 4) asuvat kauniissa saaristoissa 5) Ruotsissa hyvät vaellusmahdollisuudet 6) monarkia Ruotsissa (kuvassa kruunu). / 1) Sveriges flagga, en likadan som Finlands 2) vackra hus på landet i Sverige 3) vara och modemedvetna 4) bor i vackra skärgårdar 5) Det finns bra vandringsmöjligheter i Sverige 6) monarkin i Sverige (en krona i bilden).

I bild 4 sitter familjen vid matbordet och ovan familjemedlemmar står det mamma: modersmål svenska, barnen: finska och svenska, pappa: modersmål finska.

(F 9) 1. Ruotsalaiset huolehtivat ulkonäöstään ja pukeutuvat hyvin. 2. Ahvenanmaalaiset ovat vähän niinkuin oma erakkokansa omalla saarellaan. 3. Tuo kuva joka minulle tulee aina mieleen suomenruotsalaisperheestä; äiti on ruotsinkielinen, isä suomenkielinen ja lapset molempikielisiä. / 1. Svenskar-
na sköter sitt utseende och klär sig bra. 2. Ålänningar är som sitt eget eremitfolk på sin egna ö. 3. Denna bild tänker jag alltid på om en finlandsvensk familj; mamma är svenskspråkig, pappa finskspråkig och barnen tvåspråkiga.

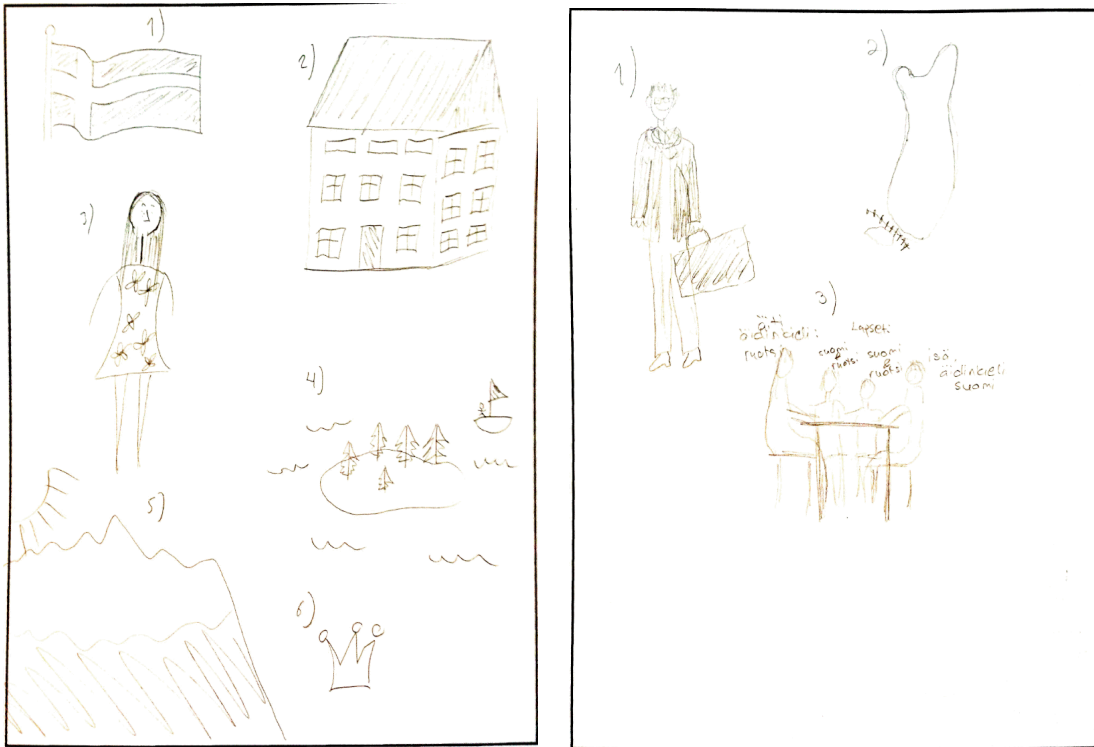

BILD 3 och 4 Svensk natur. En typisk finlandsvensk familj.

De två följande bilder (bild 5 och 6) är exemplen på teckningar där syns någon personlig faktor som påverkar motivation. I bild 5 har eleven ritat sin gammelmor. Eleven förklarar sin teckning på följande sätt:

(F 6) mummo, jolla on puputossut on minun mummon äiti joka on suomenruotsalainen. Jääkiekkohemmo on ruotsalainen ja muut tulevat Ruotsin maasta mieleen (IKEA, ruotsin lippu, lohi ja kalastus, tre kronor). / mormor, som har kanin tofflar är min mormors mamma som är finlandssvensk. Ishockey gubbe är svensk och de andra tänker jag på om Sverige (IKEA, Sverige flagga, lax och fiskandet, tre kronor).

I bild 6 är en teckning av en pojke på nionde klass. Teckningen är ett exempel på ett personligt intresse som anknyter sig till svenskinläring och kan vara en positivt påverkande faktor i motivation.

(P 9) Kun joku mainitsee Ruotsin tulee minulle ensimmäisenä mieleen Vains of Jenna, joka on yksi suosikkiyhtyeistäni. Ruotsista tulee paljon hy-

viä rock/sleaze rock bändejä, jotka on perustettu 2000-luvulla. / När någon nämner Sverige tänker jag först på Vains of Jenna som är ett av mina favoritband. Det finns många bra rock/sleaze band i Sverige som har grundats på 2000-talet.

BILD 5 och 6 Personliga intressen till språket.

Stereotypen är ett vanligt tema i teckningar. Fördomen om att alla svenska män är böj framstår i flera teckningar. Den stereotypen lever fortfarande starkt, i synnerhet i pojkarnas teckningar. Dessutom har man ritat och sedan skrivit om svenskarnas utseende (se t.ex. bild 3 och 4). Kvinnorna beskrivs som vackra men även kvinnor stereotypiseras som blonda. Det fanns skillnader mellan flickor och pojkarnas teckningar. I många flickors teckningar fanns svenska klädbutiker och klädmärken medan i pojkarnas teckningar fanns bilder av snus samt stereotypiska bilder om svenska män.

I följande bilder (bild 7 och 8) syns exempel på typiska teckningar hos pojkar. De förklarade sina teckningar på följande sätt:

(P 8) Tommottii ne ruotsalaiset on (kuvassa mies jolla borat-uikkarit ja sanoo keimaillen ”Hej!” ja nainen jolla valtavat tissit) / Sådana de svenskarna är (i bil-

den en man med borat-badbyxor och säger på kokketerande röst ”Hej!”) och en kvinna med jättestora bröst.

(P 7) Kuvassa on lippu ja kuningas ja nuuska (lukee ”Svenssonlandia”) / I bilden finns en flagga och kung och snus (står ”Svenssonlandia”).

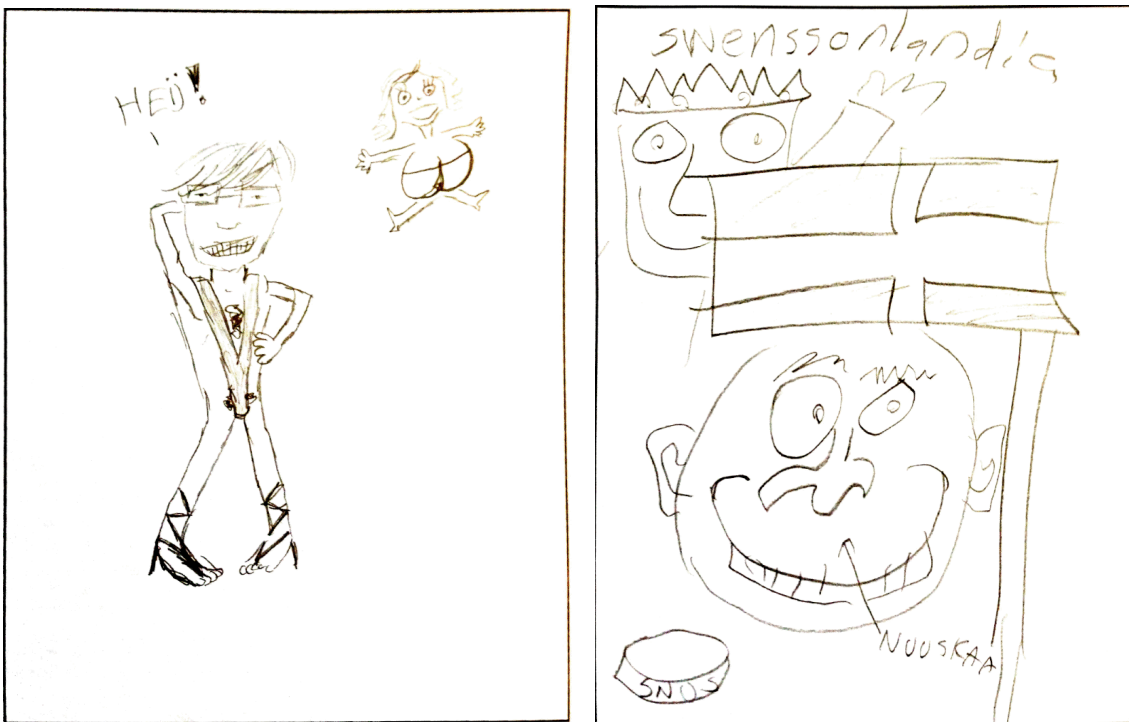

BILD 7 och 8 Stereotyper.

Temana i teckningarna kan delas in i fyra:

1. *Saker som man har läst och lärt om i svenska läroböcker i skolan, t.ex. ABBA, tre kronor, monarkin, svenska flaggan,*
2. *Saker som man har blivit känd med genom personlig kontakt till svenska språket eller Sverige, t.ex. IKEA, svensk mat och affärer*
3. *Saker som kommer utifrån, medier, andra människor, den allmänna stämningen och inställningen i samhället. Sådana är stereotyper, kampen mellan Sverige och Finland (i synnerhet i ishockeyn) och avundsjukan för svenskar.*

6 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I detta kapitel diskuteras undersökningens resultat i förhållandet till undersökningens syfte. Sammanfattningsvis kan sägas att några större skillnader i motivation och inställningen gentemot det obligatoriska svenska mellan olika årskurs inte syntes. Resultaten i min undersökning stämmer överens med tidigare forskning. Såsom Kantelinen (2004) fick jag också resultat att själva svenska språket är egentligen inte problemet med den obligatoriska svenskan. Majoriteten av de elever som inte skulle vilja lära sig svenska om den inte var obligatorisk motiverar sitt val med att de vill inte ha extra ämnen och att det räcker med ett språk. Härnäst sammanfattas de centrala resultaten under varje forskningsfrågan.

Angående motivationsfrågan (*"jag vill studera svenska eftersom..."*), kunde en klar majoritet av elever hitta någon orsak till frågan om varför de vill studera svenska. Detta betyder att majoriteten av elever har åtminstone lite motivation att lära sig svenska på grund av att de kom upp på något som motiverar de att studera svenska språket. De flesta eleverna som visade sig vara positivt inställda konstaterade att svenskan är ett viktigt ämne som man behöver både i fortsatta studier samt arbetslivet. Eleverna tyckte inte om svenska som ett skolämne och speciellt inte som ett obligatoriskt ämne men de vill ha bra betyg eftersom betyget påverkar medelvärdet. Det som är intressant är att detta syns också i resultaten genom att det är fler som svarade *nej* på påståendet *"Jag tycker om att läsa svenska"* (figur 3) än på påståendet *"Det är viktigt att lära sig svenska"* (figur 4). Man kan alltså anse att det är viktigt att lära sig språket men ändå inte tycka att det är roligt. Liknande resultat har fått också Juurakko-Paavola (2011). Det andra som är lite intressant är att gällande frågan *"Att studera svenska är..."* tar eleverna fram exakt samma saker i både de positiva och negativa svaren, fast motsatserna:

nyttigt - onyttigt

lätt - svårt

roligt – tråkigt

Gällande frågan om åldern, var skillnaderna mycket små. Eleverna i sjätte årskurs har en positiv inställning att börja med svenskstudier i högstadiet. Deras svar till påståenden och frågor som anknyter sig till inställningen gentemot svenska var i genomsnitt mycket positiva. Sjätteklassarna vet inte ännu om de kommer att ha nytta av det svenska språket i framtiden eller om de kommer att behöva det i arbetslivet. Deras information om hur dan svenskinläring kommer att vara baserar sig på den information som kommer utifrån, från föräldrar, medier, sin nuvarande lärare, vänner och syskon och andra släktingar. Sammanfattningsvis kans sägas att sjätteklassarna påverkas mest av de yttre faktorer.

Angående elever i sjunde årskurs, delas svaren i de olika svarsalternativen på ett likadant sätt hos elever i sjätte och sjunde årskurs i största delen av frågorna. I svaren till några frågor syns emellertid en skillnad, i antalet *nej* eller *negativa* svar. Detta kan betecknas som en försämring i inställning och attityder. Skillnader är dock små. Däremot hos åttondeklassare kan man redan se en lite större skillnad i svaren jämfört med svaren hos elever i sjätte och sjunde årskurs. Hos elever i åttonde årskurs finns det mest nej-svar och negativa svar i största delen av frågor och påståenden. Detta hänvisar till att motivationen och inställningen är sämst på åttondeklass. En vanlig uppfattning är att på åttondeklass börjar grammatiken försvåras och denna årskurs visar sig vara den allra sämsta tiden att börja lära sig grammatiken mer djupt. På grund av detta resultat är det mycket viktigt att inläring av svenska som B1-språk börjar tidigare, för att det ska finnas mer tid för att så småningom gå igenom grammatiken. Att svenskundervisningen tidigareläggs kommer inläringen av språket underlättas genom att t.ex. grammatiken inte hindrar inläringen likadant som i nuvarande situation. I nuvarande situation försvåras grammatiken på åttonde klass i snabb takt vilket kan var en förklaring till att motivation och inställning också sämres samtidigt.

Hos elever i nionde årskurs var svaren i de öppna frågorna mycket längre än hos elever i lägre årskurser. I deras svar syntes att de vet varför de studerar svenska och de hade även en klar bild om de kommer att behöva svenskan i framtiden eller inte. Antalet nej och negativa svar hos niondeklassare var fler än hos sjätte- och sjundeklassare men färre än hos åttondeklassare. I elevernas svar hörs röst av de som påverkar mest elevernas motivation och inställning. Svaren som förekommer är sådana som ofta återkommer i diskurser om svenskan, som om det är med någon vuxens mun som eleverna pratar. I

resultaten märks att det som föräldrar anser, det som läraren lär och hur och med vilka argument han eller hon motiverar sina elever samt det som samhället förmedlar påverkar både inställning och motivation.

I allmänhet syntes det inte några större skillnader mellan de andra faktorerna som kan påverka motivation och inställning. Skillnader mellan kön var liknande som i tidigare undersökningar (t.ex. Kantelinen 2004, Juurakko-Paavola 2011) dvs. pojkarna var lite mer negativt inställda och hade lägre motivation gentemot svenska som skolämne. Angående kompisar och deras påverkan var resultaten annorlunda än jag förväntade. Resultaten visar att eleverna anser att deras kompisar är mycket negativt inställda gentemot svenska som skolämne men de påverkas inte av deras negativitet. Föräldrarnas åsikter tycks påverka mer än kompisarnas, även på de högre årskurserna. Det som är värt att notera är svenskspråkiga släktingar eller vänner som en märkvärdig motivationsökande faktor.

Resultaten av teckningarnas innehåll ger en intressant synpunkt på vad som grundskolelever vet om Sverige, svenskar och finlandssvenskar, dvs. hur de känner till svenskspråkig kultur. På grund av att elever bor ganska nära svenska gränsen har de alla åkt dit flera gånger och de känner till svenska affärer, varumärken och vad man handlar därför. Å ena sidan var teman i elevernas teckningar mycket ensidiga. Å andra sidan, hade undersökningen utförts någon annanstans i Finland, t.ex. i Östra eller Mellersta Finland, skulle teman i teckningar kunna varit olika och möjligen mindre omfattande. I synnerhet de teman i teckningar som eleverna har lärt från läroböcker känns föråldrade och ensidiga. Läroboken behandlar fortfarande ABBA, Kent, tre kronor, och kungliga familjen. Alla dessa teman är en del av Sverige och svenska kultur men något mer modernt och personligt skulle kunna på grund av resultaten i denna undersökning höjas motivation för inläring. Resultaten visade att de elever som har några andra kontakter till svenska språket förutom skolan är bättre inställda och har en högre motivation.

För att kunna förbättra inställning och motivation gentemot svenska som skolämne behövs alltså mer äkta kontakt till språket. Internet erbjuder en stor chans som väntar på att bli utnyttjats av svenskläraren. Dessutom olika språkprojekt i Finland kan hjälpas med att göra lärandet i svenskspråkiga kulturer mer mångsidigt och relevant.

7 AVSLUTNING

Utgångspunkten för denna avhandling har varit debatten om undervisning i svenska som har pågått under de senaste åren. Jag vill sluta denna avhandling med att framföra några punkter som borde ha gjorts olikt i denna undersökning samt föreslå några idéer för fortsatta studier runt detta ämne. Geber (2010) och Palviainen (2011) påpekar att svenskans ställning som ett obligatoriskt ämne är kontroversiell eftersom det inte står i laget med direkta ord att man måste studera svenska utan enligt lagen måste man ha kunskaper i svenska. Inte är det skrivet i lagen att man måste studera svenska i allmänutbildning, i yrkesutbildning, gymnasiet och högre utbildning utan behovet av kunskaper i svenska på grund av svenskans officiella status har ledd till det obligatoriska svenska som skollämne.

I analysfas av undersökningen blev det klart att det saknades en fråga i enkäten som skulle ha varit nyttig och intressant att betrakta, dvs. frågan om elever tänker fortsätta till gymnasiet eller till yrkesskolan. Till och med en större skillnad och separata frågor borde ha ställts för de tre olika svenskspråkiga grupper med olika kultur och seder, dvs. finlandssvenskar, ålänningar och svenskar.

Teckningen fick inte en så stor roll som jag skulle ha velat. Frågeställningen för teckningen var inte tillräckligt tydlig. I framtiden rekommenderar jag dock att använda en teckning som en analysmetod i större skala. Detta kommer säkert att erbjuda intressanta forskningsresultat t.ex. när man börjar forska i det obligatoriska svenska efter förändringen i timfördelningen. T.ex. frågan ”att studera svenska är...” skulle säkert ge ny och intressant information bakom de känslor som det obligatoriska svenska väcker i elever.

En intressant forskningsväg att fortsätta härifrån skulle vara användning av narrativer i motivationsforskning. I synnerhet vore det nyttigt att få veta mer om vad läraren skulle kunna göra för att bättra studiemotivation för svenska. Eleverna skulle kunna bads att ”berätta om din svensklärare” eller ”berätta om era svensklektioner” och ”berätta om vad svenskan betyder för dig”. Korta berättelser, narrativer, som analyseras rent kvalitativt. Denna information skulle vara nyttigt i synnerhet nu angående att svenskstudier tidigareläggs.

Att lära sig svenska eller att lära svenska skiljer sig inte avsevärt från att lära sig eller att lära andra ämnen i skolan. I varje ämne är det läraren som undervisar och eleverna gör sin bästa att lära sig. Inläringen i varje ämne påverkas av flera olika faktorer, en av vilka är motivation och inställning, och dessa olika faktorer påverkar olika inlärare i olika ämnen. På grund av svenskans negativa publicitetsbild, borde man satsa på all möjliga faktorer och försöka göra svenskan mer motiverande (Tuokko 2008, 100). För att kunna göra det måste man också ta hänsyn till t.ex. inlärningsomgivningen och arbetsomgivningen. (Lehti-Eklund & Green-Vänttinen 2011).

LITTERATUR

- Alanen, R. 2011. *Kysely tutkijan työkaluna*. I: Kalaja, P. Alanen, R. Dufva, H. (red.) 2011. *Kieltä tutkimassa – tutkielman laatijan opas*. Finnlectura, Tampere. 146-161.
- Cherry, K. 2012. *What is a Cross-Sectional Study?* <http://psychology.about.com/od/cindex/g/cross-sectional.htm> (Hämtad 30.8.2012 kl. 10.30)
- Dufva, H., Alanen, R., Kalaja, P. & Surakka, K., 2007. ”Englannin kieli on jees!” *Englannin kielen opiskelijat muotokuvassa*. I: Salo, O-P., Nikula, T. & Kalaja, P. (red.), *Kieli oppimisessa – Language in Learning*. AFinLAn vuosikirja 2007. Suomen soveltavan kielitieteen julkaisuja no. 65. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 311-329.
- Dufva, H. 2011. *Ei kysyvä tieltä eksy: kuinka tutkia kielten oppimista ja opettamista haastattelun avulla* I: Kalaja, P. Alanen, R. Dufva, H. (red.) 2011. *Kieltä tutkimassa – tutkielman laatijan opas*. Finnlectura, Tampere. 116-130.
- Dörnyei, Z. 2001. *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Dörnyei, Z. 2001. *Teaching and Researching Motivation*. Pearson Education Limited, England.
- Dörnyei, Z., Csizér, K. & Németh, N. 2006. *Motivation, Language Attitudes and Globalisation A Hungarian Perspective*. Multilingual Matters Ltd.
- Gardner, R.C. & Lambert W.E. 1972. *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Newbury House Publishers, USA.
- Gardner, R.C. 1985. *Social Psychology and Second Language Learning, The Role of Attitudes and Motivation*. Edward Arnold, Great Britain.
- Geber, E. 2010. *Den obligatoriska svenskan i Finland – en historisk analys*. Magma pm 1. [Tillgänglig 3.1.2011] <http://www.magma.fi/images/stories/reports/mpm1obligatoriskasvenskan.pdf>.
- GLGU 2004 = *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen*. Utbildningsstyrelsen. <http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf> (Hämtad 22.8.2012).
- Grundlag 17 §
- Hyltenstam, K. & Abrahamsson, N. 2003. *Maturational Constraints in SLA*. I: Doughty, C. & Long, M. 2003. *The Handbook of Second Language Acquisition*. Blackwell Publishing, Singapore. 539-588.

- Jauhojärvi-Koskelo, C. & Palviainen, Å. 2011. ”Jag studerar gärna svenska men är inte nöjd med det jag kan” – *Motivaition, attityder och färdigheter i svenska hos finska universitetsstudenter*. I: Juurakko-Paavola, T. & Palviainen, Å. (red.) 2011. *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen – om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. HAMK julkaisut, Hämeenlinna.
- Julkunen, K. 1989. *Situation- and Task-specific Motivation in Foreign-Language Learning and Teaching*. Joensuun yliopiston monistuskampus. Joensuu.
- Justitieministeriet. 2006. *Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2006*. Libris Oy, Helsingfors.
- Juurakko, T & Airola, A. 2002. *Tehokkaampaan kielenoppimiseen*. Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Juurakko-Paavola, T. & Palviainen, Å. (red.) 2011. *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen – om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. HAMK julkaisut, Hämeenlinna.
- Juurakko-Paavola, T. 2011. *Yrkehögskolestudenters kunskaper i och motivation för att studera svenska*. I: Juurakko-Paavola, T. & Palviainen, Å (red.) 2011. *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen – om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. HAMK julkaisut, Hämeenlinna. 61-80.
- Jäntti, T. 2011. ”*Ruotsia haluaisin oppia lisää, mutta kouluopetus ei kiinnosta.*” *Uppfattningar om svenska, engelska och språkinläring hos turismstuderanden vid en yrkesläroanstalt*. Progradu-avhandling: Jyväskylän universitet.
- Kalaja, P. 2011. *Totta vai tarua? Kielenoppijuus narratiivien valossa*. I: Kalaja, P. Alanen, R. Dufva, H. (red.) 2011. *Kieltä tutkimassa – tutkielman laatijan opas*. Finnlectura, Tampere. 116-130.
- Kalaja, P. Alanen, R. Dufva, H. (red.) 2011. *Kieltä tutkimassa – tutkielman laatijan opas*. Finnlectura, Tampere. 116-130.
- Kantelinen, R. 2004. *Ruotsin kielen opiskelumotivaatiosta yleissivistävässä ja ammatillisessa koulutuksessa*. Joensuun yliopistopaino, Joensuu.
- Kantelinen, R. 2011. *Kan yrkesstuderande svenska och vill de alls lära sig det?* I: Juurakko-Paavola, T. & Palviainen, Å (red.) 2011. *Svenskan i den finska skolan och högre utbildningen – om kunskaper och motivation genom olika utbildningsstadier*. HAMK julkaisut, Hämeenlinna. 41-60.
- Kielipolitiikka 2012. <http://www.kielipolitiikka.fi/> (Hämtad 28.9.2012 kl 18.50)

- KvantiMOTV 2012 <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/tutkimus/asetelma.html#C> (Hämtad 15.8.2012 kl 14.30)
- Laine E. 1978. *Vieraankielen opiskelumotivaation Suomessa*. 2. Suomen sovelletun kielitieteen yhdistyksen (AFinLA) julkaisuja N:o 21.
- Laine, E. 1987. *Affective Factors in Foreign Language Learning and Teaching*. Jyväskylän yliopisto.
- Lakanen, H & Koskenranta, R. 2006. *Sjätteklassarnas bakgrundsmotivation för och attityder till det svenska språket*. Pro seminarie-arbete. Jyväskylän yliopisto.
- Lehti-Eklund, H. & Green-Vänttinen, M. 2011. *Svenska i finska grundskolor*. Nordica Helsingiensia nr 27. Helsingfors universitet, Helsingfors. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/30082/Nordica_Helsingiensia_27.pdf?sequence=2.
- Lightbrown, P. & N, Spada. 1993. *How Languages are Learned*. Oxford University Press.
- Linnarud, M. (1993). *Språkforskning för språklärare*. Lund: Studentlitteratur.
- Madsen, K.B. & Egidius, H. 1974. *Inläring och motivation*. Esselte Studium, Stockholm.
- Mustila, E. 1990. *Finska gymnasieelevers motivation för, attityder till och intresse för svenska*. Helsingin yliopisto, Kasvatustieteenlaitos, Helsinki.
- Nikula, T. & Pitkänen-Huhta, A. (2008). *Using Photographs to Access Stories of Learning English*. I: Kalaja, P., Menezes, V.& Barcelos, A.M.F. (red.), *Narratives of Learning and Teaching EFL*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 171-185.
- Palviainen, Å. 2011. *Frivillig svenska? Utbildningsrelaterade konsekvenser*. Finland svenska tankesmedja Magma.
- Peltonen, M & Ruohotie, P. 1992. *Oppimismotivaatio, teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta*. Aavaranta-sarja. Otava.
- Pohjala, K. A. *Toisen kotimaisen kielen (ruotsin) opetus*. I: Pohjala, K. & Geber, E. 2010. *Toinen kotimainen kieli*. Muistio. Utbuldningsstyrelsen. [Tillgänglig 20.1.2010] http://www.opf.fi/download/119741_Toinen_kotimainen_kieli.pdf.
- Reavey, P. 2011. *Visual Methods in Psychology – Using and Interpreting Images in Qualitative Research*. http://lsbu.academia.edu/PaulaReavey/Papers/754589/Visual_Methods_in_Psychology_Using_and_Interpreting_Images_in_Qualitative_Research.

Språklag (6.6.2003/423)

Språktivoli. *Utbildningsstyrelsens pressmeddelande*. Februari 2010. Utbildningsstyrelse.

http://www.kielitivoli.fi/downloads/lehdistotiedote_helmikuu_2010_se.pdf

(hämtad 16.8.2012).

Sundell, B. 2011. *Förord*. I: Palviainen, Å. 2011. *Frivillig svenska? Utbildningsrelaterade konsekvenser*. Finland svenska tankesmedja Magma. 8-11.

Svenska nu. *Nätverket* <http://www.svenskanu.fi/viewpage.php?id=117> (Hämtad: 10.8.2012).

Svenska ordboken. 1999. *Språkdata och Nordsteds Ordbok*. Göteborgs universitet.

Tuokko, E. 2009. *Miten ruotsia osataan peruskoulussa? Peruskoulun päättövaiheen ruotsin kielen B-oppimäärän oppimistulosten kansallinen arviointi 2008. Oppimistulosten arviointi 2/2009*. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen. [Tillgänglig 3.11.2010]

http://www.oph.fi/download/116603_miten_ruotsia_osataan_peruskoulussa.pdf

Undervisnings- och kulturministeriet. 2012. *Funktionell svenska – utgångspunkter för att utveckla undervisningen i svenska som det andra inhemska språket*. Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2012:10.

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2012/Toiminnallista_ruotsia.html?lang=fi&extra_locale=sv (Hämtad: 16.8.2012 kl. 09.45).

Undervisnings- och kulturministeriet. 2012. *Regeringen avtalade om timfördelningsreformen*. Pressmeddelande. http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2012/06/VN_tuntijako.html (Hämtad: 8.8.2012 kl. 14.50).

Utbildningsstyrelsen. *TOKI-projekt*. <http://www.oph.fi/utvecklingsprojekt/toki> (Hämtad: 24.8.2012 kl. 14.40).

Utbildningsstyrelsen 2007. *Mångsidigare språkval genom projektet Språktivoli*. Utbildningsstyrelsens meddelande 20.4.2011. <http://www.oph.fi/meddelanden/2011/017>. (Hämtad 10.11.2012 kl. 15.12)

Wallin, S. 2010. *Blog*. <http://stefanwallin.blogspot.com/2010/01/>, (Hämtad: 30.10.2010 kl. 13.15).

BILAGA

Hyvä koululainen!

Olen tuleva kieltenopettaja ja teen opintoihini liittyvää tutkimusta, jossa tarvitsen apuasi. Haluan kuulla sinun ajatuksiasi ja mielipiteitäsi koskien ruotsin kieltä ja sen opiskelua. Voit auttaa minua vastaamalla tämän lomakkeen kysymyksiin. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä niistä käy ilmi vastaajan nimeä. Lomakkeessa esitetään ensin väittämiä ja kysymyksiä. Mihinkään ei ole oikeaa tai väärää vastausta. Vastaathan siis rehellisesti, omien mielipiteidesi mukaan. Muistathan täyttää lopuksi myös taustatiedot.

Kiitos avustasi ja vastauksistasi!

Riikka Koskenranta

OSA 1

1. Molemmat tai toinen vanhemmistani osaa ruotsia	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
2. Joku sisaruksistani osaa ruotsia	Kyllä	Ei	En osaa sanoa/Ei sisarusia
3. Minulla on ruotsinkielisiä ystäviä tai sukulaisia	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
4. Olen käynyt Ruotsissa tai Ahvenanmaalla	Kaksi kertaa tai useammin	Kerran	En koskaan
5. Katson ruotsinkielisiä televisio-ohjelmia	Usein	Joskus	En koskaan
6. Käyn ruotsinkielisillä nettisivuilla	Usein	Joskus	En koskaan
7. Luen ruotsinkielisiä lehtiä tai kirjoja	Usein	Joskus	En koskaan
8. Kuuntelen ruotsinkielistä musiikkia	Usein	Joskus	En koskaan
9. Haluaisin joskus asua Ruotsissa tai Ahvenanmaalla	Kyllä	En	En osaa sanoa
10. Haluaisin osata puhua ruotsia paremmin	Kyllä	En	En osaa sanoa
11. Haluaisin ymmärtää ruotsia paremmin	Kyllä	En	En osaa sanoa

12. Haluaisin osata kirjoittaa ruotsia paremmin	Kyllä	En	En osaa sanoa
13. Aion kirjoittaa ruotsin ylioppilaskirjoituksissa	Kyllä	En	En osaa sanoa
14. Tarvitsen ruotsia jatko-opinnoissani (yliopisto, ammattikorkeakoulu)	Kyllä	En	En osaa sanoa
15. Tarvitsen ruotsia työelämässä	Kyllä	En	En osaa sanoa
16. Kaikkien suomalaisten pitäisi osata ruotsia	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
17. Arvostan ruotsin kieltä	Kyllä	En	En osaa sanoa
18. Olen kiinnostunut kielistä	Kyllä	En	En osaa sanoa

Vastaa seuraaviin väittämiin ympäröimällä sopiva vastausvaihtoehto.

OSA 2

Vastaa seuraaviin väittämiin (1-6) vastausvaihtoehdoilla kyllä/ei. Perustele myös miksi vastasit niin. (Esim. Pidän kielten opiskelusta. *Kyllä, koska kielten opiskelu on minulle helppoa*)

1. Pidän kieltenopiskelusta.

2. On hyvä osata montaa eri kieltä.

3. Pidän ruotsin kielen opiskelusta. (vain 7. -9. luokkalaiset)

4. Olen tyytyväinen ruotsin osaamiseeni. (vain 7. -9. luokkalaiset)

5. Opiskelisin ruotsia, vaikka se ei olisi pakollinen oppiaine koulussa.

6. Ruotsin kielen opiskelu on tärkeää.

OSA 3

Vastaa seuraaviin väittämiin jatkamalla lauseita.

1. Ruotsin opiskeleminen on

(esim. kivaa, hyödyllistä, hauskaa, tylsää, tärkeää...),

koska

2. Haluan opetella ruotsin kieltä, koska

3. Kielten opiskelu on

4. Ruotsin kielen tunneilla on

5. Ruotsin kielen opettajani on

6. Kavereideni mielestä kielten opiskelu on

7. Kavereideni mielestä ruotsin kielen opiskelu on

8. Vanhempieni mielestä kielten opiskelu on

9. Vanhempieni mielestä ruotsin kielen opiskelu on

10. Mielestäni ruotsalaiset ovat

11. Mielestäni ahvenanmaalaiset ovat

12. Mielestäni suomenruotsalaiset ovat

13. Suomalaisten mielestä ruotsalaiset ovat

14. Suomalaisten mielestä ahvenanmaalaiset ovat

15. Suomalaisten mielestä suomenruotsalaiset ovat

LISÄTILAA VASTAUKSILLE OSISTA 1-3. Tähän voit kirjoittaa jos haluat tarkentaa jotain vastaustasi tai sinulle ei ollut sopivaa vastausvaihtoehtoa jossain kysymyksessä.

OSA 4

Piirrä alla olevaan laatikkoon kuva tai kuvia siitä, mitä sinulle tulee mieleen Ruotsista, ruotsalaisista ja suomenruotsalaisista. Kirjoita vielä paperin viereiselle sivulle mitä kuvillasi tarkoitat.

